

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

**Úspěšnost dlouhodobého programu všeobecné primární prevence
(o.s. Prev-Centrum – Praha 6)**

**The Successfulness of a Long-term Primary-Prevention Program
(o.s. PrevCentrum – Praha 6)**

Katedra: **Pedagogiky a psychologie**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**

Vedoucí práce:
PhDr.Hana Dvořáčková

Autor:
Vanda Zemanová

Sokolov 2008

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. Haně Dvořáčkové za odborné vedení, konzultace a užitečné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Haně Taušnerové a Mgr. Blance Zemanové z PPP Sokolov za cenné podněty a mnoho rad. V neposlední řadě bych ráda poděkovala metodikům primární prevence ze ZŠ Botičská a ZŠ Na Dlouhém lánu za vstřícnost a umožnění provedení mého výzkumu.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Faktory ovlivňující úspěšnost programu všeobecné primární prevence (o.s. Prev-Centrum – Praha 6)“ napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a souhlasím s jejím prezenčním zpřístupněním v knihovně UK HTF.

V Sokolově dne

.....

Vanda Zemanová

ANOTACE

Má bakalářská práce s názvem „Úspěšnost dlouhodobého programu všeobecné primární prevence (o.s. Prev-Centrum – Praha 6)“ se skládá ze dvou částí – z teoretické a praktické.

V teoretické části jsem se zaměřila na vymezení pojmů drogová politika a primární prevence. Část praktická obsahuje popis rozsahu služeb o.s. Prev-Centrum a výzkum, který jsem provedla v sedmých až devátých ročnících na dvou základních školách. Obě školy se účastní zmiňovaného programu. Výzkumná data jsem získala pomocí dotazníku o 21 otázkách, následně jsem je zpracovala nejprve kvantitativně a poté kvalitativně. Ze získaných dat jsem vyvodila obecný závěr odpovídající na základní otázku úspěšnosti programu primární prevence o.s. Prev-Centrum.

Klíčová slova:

drogová politika, primární prevence, certifikace programů primární prevence, o.s. Prev-Centrum, program primární prevence

ANNOTATION

This bachelor's thesis "Successfulness of the long term primary-prevention program (o.s. Prev-Centrum – Praha 6)" consists of two parts – theoretical and practical.

The theoretical part focuses on defining the terms "drug policy" and "primary prevention". The practical part deals with description of the range of services provided by o.s. Prev-Centrum. It also contains research which I carried out in two Prague elementary schools (7th – 9th grade). Both of these schools participate in the aforementioned program. The research data I collected using questionnaires consisting of 21 questions. I then processed the collected data using quantitative and qualitative methods. From the data I had gathered I deduced final conclusion – the answer to the basic question of successfulness of certified primary-prevention program o.s. Prev-Centrum.

Keywords:

drug policy, primary prevention, certification of primary-prevention programs, o.s. Prev-Centrum, primary-prevention program

OBSAH

ÚVOD	8
------------	---

TEORETICKÁ ČÁST

1. DROGOVÁ POLITIKA	10
1.1 Vývoj postojů k užívání drog v novodobé historii.....	10
1.2 Vývoj protidrogové politiky v České republice.....	12
1.2.1 Počátky vytvoření Meziresortní protidrogové komise (Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky) a první vládní koncepce na období 1993 - 1996.....	12
1.2.2 Druhá vládní koncepce a program na období 1998 - 2000	13
1.2.3 Národní strategie protidrogové politiky České republiky na období 2001 - 2004	15
1.2.4 Národní strategie protidrogové politiky České republiky na období 2005 – 2009.....	15
2. PREVENCE	16
2.1 Primární prevence	17
2.1.1 Cíl primární prevence	18
2.1.2 Cílové skupiny primární prevence	18
2.1.3 Obecné charakteristiky primární prevence	19
2.2 Přehled základní legislativy v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže	22
2.2.1 Zákony	22
2.2.2 Vyhlášky	23
2.2.3 Metodické pokyny	23
2.2.4 Strategie	24
2.3 Historie a vývoj preventivních programů v České republice.....	24
2.3.1 Vývoj prevence po roce 1989	25
2.4 Vývoj prevence v polovině 90. let	25
2.4.1 Konec 90. let a začátek nového tisíciletí v oblasti prevence.....	26
2.5 Zhodnocení a plán dalšího vývoje primární prevence	26
2.6 Certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence uživatelů návykových látek	28

2.7	Zásady efektivní primární prevence zneužívání návykových látek	29
-----	--	----

PRAKTICKÁ ČÁST

3.	O.S. PREV-CENTRUM	33
3.1	Rozsah služeb.....	33
3.2	Dlouhodobý program primární prevence o.s. Prev-Centrum.....	35

4.	VÝZKUM	40
4.1	Popis metodologického rámce a metod	40
4.2	Kvantitativní vyhodnocení dotazníků	42
4.3	Kvalitativní vyhodnocení výzkumu – faktory ovlivňující program primární prevence	62
4.3.1	Děti kouřící denně.....	62
4.3.2	Děti kouřící asi jednou týdně	63
4.3.3	Děti kouřící asi jednou měsíčně	64
4.3.4	Děti užívající alkohol asi jednou týdně.....	65
4.3.5	Děti užívající alkohol asi jednou měsíčně	66
4.3.6	Ostatní poznatky z kvalitativního výzkumu	67

5.	ZÁVĚR	68
----	-------------	----

	POUŽITÁ LITERATURA.....	69
--	-------------------------	----

PŘÍLOHY

	SEZNAM PŘÍLOH.....	72
	PŘÍLOHY	73

	SUMMARY.....	122
--	--------------	-----

ZKRATKY:

- **AC** – Agentura pro certifikace
- **A.N.O.** – Asociace nestátních organizací
- **CPP** – Centrum primární prevence
- **Čj.** – číslo jednací
- **ESPAD** –
- **Inspektorát OPL** – Inspektorát omamných a psychotropních látek
- **IPPP** – Institut pedagogicko-psychologického poradenství
- **KAB** –
- **MD** – Ministerstvo dopravy
- **MPK** – Meziresortní protidrogová komise Úřadu vlády ČR (nyní RVKPP)
- **MPSV** – Ministerstvo práce a sociálních věcí
- **MS** – Ministerstvo spravedlnosti
- **MŠMT** – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- **MZ** – Ministerstvo zdravotnictví
- **MZa** – Ministerstvo zahraničí
- **NMS** – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
- **OPL** – omamné a psychotropní látky
- **OSN** – Organizace spojených národů
- **PP** – primární prevence
- **RVKPP** – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dříve MPK)
- **Sb.** – sbírky
- **WHO** – Světová zdravotnická organizace
- **ZŠ** – základní škola

ÚVOD

Předcházení vzniku sociálně nežádoucích jevů, tedy primární prevence, bylo, je a bude aktuální téma. Odhaduje se, že v populaci jsou pouhá čtyři procenta úplných abstinentů od drog a alkoholu (pokud nepočítáme kávu a čaj).

Programy primární prevence je třeba stále aktualizovat a přizpůsobovat společenským změnám. Nejdůležitějším kritériem pro kvalitní preventivní program je jeho účinnost. Tu lze zjišťovat evaluací programů a na jejím základě je pak zkvalitňovat, zvyšovat jejich efektivitu a přizpůsobovat je různým sociálním skupinám.

Motivací k volbě tématu mé bakalářské práce pro mě byla má vlastní zkušenost v oblasti prevence. Prvním krůčkem byl výcvik v Peer-programu, který jsem absolvovala v PPP – Sokolov v době povinné školní docházky.

Nyní jsem již třetím rokem lektorem primární prevence o.s. Prev-Centrum, celkem máme s kolegyní na starost jedenáct tříd 2. stupně základních škol na Praze 6 a Praze 2. Jelikož mi na této práci záleží a vidím jí jako smysluplnou, chci se jí dále věnovat a stále se zlepšovat.

Má bakalářská práce pro mne proto bude jakousi „soukromou evaluací“. Očekávám nejen zmapování úspěšnosti programu, jehož jsem součástí, ale také další poznatky, které mi nastíní, na co se mám zaměřit při mé lektorské činnosti.

Má práce se skládá ze dvou hlavních částí, teoretické a praktické. V teoretické části se věnuji vymezení pojmů drogová politika a prevence, jejich vývojem, cíly a patřičnou legislativou. V části praktické popisuji výzkum, který jsem provedla na vzorku 102 žáků ze 7. – 9. tříd. Tito žáci se účastní ve svých školách certifikovaného programu primární prevence o.s. Prev-Centrum. Domnívám se, že faktory, které ovlivňují úspěšnost programu primární prevence jsou: rodinný život (vztahy v rodině, zájem o dítě, ekonomická situace rodiny, složení členů rodiny – rodiny neúplné či po rozvodu rodičů); způsob trávení volného času; školní klima (vztah ke škole, k učitelům...); vliv vrstevnických skupin

TEORETICKÁ ČÁST

1. DROGOVÁ POLITIKA

„Drogové politiky jsou kulturními a sociálními produkty společností, jsou to hlavní koncepty dané země, které používá pro drogový problém a uživatele drog.“¹

V české oficiální terminologii se označuje drogová politika pojmem „**protidrogová politika**“ a označuje komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření včetně vymáhání práva uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejich konečným cílem je snížit užívání všech typů drog a/nebo potencionální rizika a škody, které jednotlivcům a společnosti mohou v důsledku jejich užívání nastat.²

Protidrogovou politiku ČR tvoří čtyři základní pilíře – primární prevence (dále PP), léčba a resocializace, snížování rizik a snížování dostupnosti drog.

„Již po staletí je užívání psychotropních látek součástí sociálních rituálů avšak stejně dlouhá je i historie zneužívání psychotropních látek jako jeden z projevů sociálně nežádoucích jevů.“³

1.1 Vývoj postojů k užívání drog v novodobé historii

„Novodobou historii (od konce 19.století) postojů k drogám lze rozdělit do čtyř období:

A) Do roku 1960 byly drogy a jejich užívání považovány za odborný problém. Závislost byla vnímána jako nemoc jednotlivce. Drogy užívali převážně příslušníci střední třídy (často ženy), umělci a zástupci lékařské profese. K drogám měli snadný přístup a nepůsobili vážné společenské problémy. Experty v oblasti léčby byli specializovaní lékaři a psychiatři a kriminalisté při potírání trestné činnosti. Drogové politiky v dnešní podobě (vládní strategie, specifické rozpočty a programy prevence a léčby atd.) neexistovaly.

B) V 60. letech se drogy stávají ve vyspělých zemích problémem společenským. Závislost je nadále vnímána jako nemoc ve smyslu šíření do různých sociálních vrstev, skupin či profesí. Enormní nárůst užívání drog s sebou neslo vážné zdravotní a sociální důsledky. Odborníky na léčbu jsou zejména psychiatři, ale zvolna vstupují i další profese. Postupně

¹ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 53 s. ISBN 80-244-0709-4

² Národní strategie protidrogové politiky ČR na období 2005-2009 [online]. ISBN 80-86734-39-0 [cit. 2008-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/bezpecnost/drogy/ns.pdf>>

³ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 53 s. ISBN 80-244-0709-4

se vytvářejí specializované skupiny kriminalistů pro potírání výroby a distribuce drog. Zhoršující se situace vyžaduje cílenější řešení v prevenci, v léčbě i represí a větší zapojení výzkumu. To ústí ve zpracování specifických intervencí a strategií – zárodku drogových politik. Vlády mnoha zemí v čele s USA vyhlásují tzv. „válku proti drogám“.

- C) Na přelomu 80. let** se objevuje hrozba infekce HIV. Z užívání drog se stává celospolečenský problém, začíná na ně být nazíráno jako na komplexní jev ovlivněný biologickými, psychologickými a společenskými faktory. To se promítá i do konceptu závislosti jako bio-psycho-sociálního modelu. V rolích expertů se objevují nové profese – psychologové, sociální pracovníci a epidemiologové. Objevuje se koncept veřejného zdraví (public health concept), zaměřený na důsledky užívání drog pro veřejné a individuální zdraví. V západní Evropě se postupně prosazuje přístup harm (risk) reduction. Problémem drog se zabývají vlády zemí, stávající i nově vznikající mezinárodní instituce, v převážné míře se však stále kladl důraz na prioritní roli represe .
- D) Od počátku 90. let** dochází po změnách v postkomunistických zemích, díky rozmachu informačních technologií a v důsledku produkce tzv. „nových syntetických drog“ k novému drogovému boomu. Valné shromáždění OSN označuje ve svém akčním plánu (1991) drogy za globální problém. Za největší hrozbu jsou považována zdravotní a sociální rizika injekčního užívání. Evropa ustupuje od „války proti drogám“, USA u tohoto konceptu setrvávají. Koncept veřejného zdraví postupně proniká i do postkomunistických zemí. Alespoň na oficiální úrovni vládne v mezinárodních orgánech a napříč jednotlivými zeměmi široce sdílené přesvědčení o komplexním charakteru užívání drog, jež vyžaduje širokou mezioborovou, mezisektorovou a mezinárodní spolupráci, mapování a analýzu potřeb, sjednocení sběru dat a koordinaci aktivit. V Evropě vznikají národní a nadnárodní koordinační orgány a strategie. Je kladen důraz na rovnováhu mezi represí (strana nabídky) a prevencí a léčbou (strana poptávky).“⁴

⁴ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 54 - 55 s. ISBN 80-244-0709-4

1.2 Vývoj protidrogové politiky v České republice

1.2.1 Počátky vytvoření Meziresortní protidrogové komise (Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky) a první vládní koncepce na období 1993 - 1996

„Protidrogová politika zaměřená na řešení problémů spojených s šířením a užíváním ilegálních psychotropních látek, nemá v novodobých dějinách naší země dlouhou tradici. V bývalé Československu vznikla v roce 1991 *Federální komise pro narkotika* jako poradní orgán federální vlády, její efektivní působení však bylo značně omezeno kompetenčními komplikacemi, předznamenávajícími rozpad federace. Komise navázala některé mezinárodní styky, iniciovala zapojení některých domácích odborníků a připravovala pro federální vládu koncepční a programový dokument, který však nebyl projednán. Po volbách v roce 1992 federální komise již ve své činnosti nepokračovala.

Krátce po vzniku samostatného českého státu v roce 1993 se vláda ČR přihlásila k závazkům vyplývajícím z Úmluv OSN a začala se problémem užívání drog systematicky zabývat. Poradním, koordinačním a iniciativním orgánem vlády ČR pro protidrogovou politiku byla ustanovena *Mezirezortní protidrogová komise (MPK)*.⁵ V roce 2001 se změnil název tohoto orgánu na *Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky* (dále RVKPP).

- **Složení RVKPP** – Složení se několikrát měnilo, v současné době má RVKPP 13 členů, kterými jsou předseda (*předseda vlády*), místopředseda (*ministerně pro oblast lidských práv a národnostních menšin*) a výkonný místopředseda (jmenuje ho a odvolává předseda). Dalšími členy jsou ministři/ministerně: obrany, práce a sociálních věcí, spravedlnosti, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra, zdravotnictví, financí. Dále zástupce Asociace krajů ČR – je jím *hejtman nebo primátor hlavního města Prahy*, zástupce Společnosti pro návykové nemoci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, zástupce nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí. Funkční období členů RVKPP je totožné s funkčním obdobím vlády. Hlavní náplní činnosti RVKPP je vytváření jednotné a komplexní strategie vládní protidrogové politiky, její koordinace a spolupráce při její praktické realizaci na centrální a místní úrovni.

⁵ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, 34 s. ISBN 80-86734-05-6

„Dále byl zpracován a přijat první vládní dokument: *„Koncepce a program protidrogové politiky na období 1993 - 1996“*. V dokumentu se vláda přihlásila k vyváženému přístupu ve smyslu Globálního akčního plánu OSN z roku 1991 a odmítla rovněž liberalizaci a legalizaci drog být jen částečnou.“⁶

„Dokument obsahoval zmapování situace v oblasti drog na základě dostupných (tehdy velmi skrovných) informací. Dále v něm byly definovány zásady protidrogové politiky a určeny hlavní priority na uvedené tříleté období:

- A) V oblasti represe** – Potírání drogové kriminality se zaměřením na „nejvyšší etáže organizovaného zločinu.“
- B) V oblasti administrativní kontroly** – Vytvoření Inspektorátu OPL při MZ.
- C) V oblasti prevence** – Důraz na PP (ta v té době takřka neexistovala); poradenství, léčbu a resocializaci. Dokument uváděl příklady nových typů zařízení (např. nízkoprahová kontaktní centra, denní stacionáře a terapeutické komunity), která dosud prakticky nebyla známa a vyjadřoval podporu v jejich rozvoj.
- D) V oblasti informací** – Vytvoření drogové epidemiologie, která v té době neexistovala.

Dokument dále stanovil základní mechanismy pro spolupráci v rámci protidrogové politiky na centrální úrovni, ale zároveň byl navržen i postup k naplnění aktivit na úrovni okresní. Okresní protidrogové komise a okresní protidrogoví koordinátoři se v praxi osvědčili a stali se významným pilířem dalšího rozvoje. Dalším důležitým prvkem bylo zdůraznění úlohy nestátních neziskových organizací jako poskytovatelů služeb i partnerů vlády ve vytváření a realizaci protidrogové politiky.“⁷

1.2.2 Druhá vládní koncepce a program na období 1998 - 2000

„Koncepce 1998 se hlásí k vyváženému přístupu, navrhuje komplex opatření k omezení nabídky i poptávky a stanoví v tomto směru konkrétní úkoly. Důraz je kladen na následující témata:

- A) V oblasti represe** – Vytváření legislativních nástrojů, potlačování organizovaného obchodu s drogami, ale již rovněž potlačování pouliční dostupnosti drog.

⁶ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, 34 s. ISBN 80-86734-05-66

⁷ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, 35 s. ISBN 80-86734-05-6

- B) V oblasti administrativní kontroly** – důsledná kontrola zacházení s OPL i prekursorů (prekursor = výchozí látka, částice, z níž vzniká chemickou přeměnou výsledný produkt⁸).
- C) V oblasti prevence** – vytvoření a podpora účinných preventivních programů zaměřených na celou populaci i na rizikové skupiny (např. zavedení Minimálního preventivního programu do škol).
- D) V oblasti informací** – dostupnost včasné intervence a léčebné péče, programy Harm Reduction (snižování poškození drogami), detoxifikační jednotky a léčebná zařízení; poprvé se mezi prioritami objevují alternativy k potrestání a programy ve vězeních.

Koncepce 1998 věnuje pozornost rozvoji a nástrojům a mechanismům pro jeho podporu a usměrnění. Těmito nástroji a mechanismy jsou: vzdělávání, financování, stanovení tzv. minimální sítě služeb a zařízení, hodnocení kvality a účinnosti služeb (např. zavedení standardů a akreditačního procesu).

Ze zásad protidrogové politiky, uvedených v Koncepci 1998, jsou v tomto směru důležité zejména následující:

- pragmatický a realistický přístup – protidrogová politika nesmí být ideologií, musí vycházet z reálných údajů a klást si splnitelné cíle (konstatuje se, že absolutní cíl „společnost bez drog“ patří mezi nesplnitelné, naopak realistickým cílem je dosažení určitého stupně kontroly nad rozsahem drogové scény, a to na straně nabídky i poptávky)
- pragmatický a cílený přístup – smyslem protidrogových opatření musí být zlepšení současného stavu a zmenšení problémů - k tomu může vést zaměření na opatření, která se ukázala jako efektivní, cílenost a diferenciací přístupů
- přístup založený na principu kvality a hodnotitelnosti
- omezenost finančních zdrojů znamená nutnost investovat na straně represe i prevence prostředky tam, kde je garantovaná kvalita a zaručena hodnotitelnost účinku

V druhé polovině 90. let byla také přijata řada zákonů významných pro drogovou problematiku – např. zákon č.61/1998 Sb. proti legalizaci výnosů z trestné činnosti („praní špinavých peněz“) a zákon o návykových látkách č. 167/1998 Sb. Největší pozornost pak vyvolala novelizace trestního a přestupkového zákona, která stanovila postih za držení drogy pro vlastní potřebu.⁹

⁸ Linhart, J. a kolektiv. Slovník cizích slov pro nové století. Litvínov: Dialog, 2004, ISBN 80-85843-61-7

⁹ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogová závislost 1: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, 35-36 s. ISBN 80-86734-05-6

1.2.3 Národní strategie protidrogové politiky České republiky na období 2001 - 2004

„Národní strategie protidrogové politiky na období 2001 – 2004 byla klíčovým materiálem, který definoval základní rámec protidrogové politiky do roku 2004 se zaměřením na nealkoholové a netabákové drogy. Navazovala na předcházející koncepční a strategické materiály o podobě protidrogové politiky vlády ČR a zaměřila se především na zvyšování kvality a efektivity programů prevence, léčby a resocializaci i represe, jejich větší diferencovanost a cílenost, rozšiřování spektra služeb a důslednou evaluaci výstupů a praktických dopadů realizovaných opatření.“¹⁰

1.2.4 Národní strategie protidrogové politiky České republiky na období 2005 – 2009

„Je založena na vyváženém uplatňování intervencí v oblasti snižování poptávky (prevence, léčba a resocializace), minimalizaci rizik a potlačování nabídky (snižování dostupnosti drog). Jejími hlavními cíli jsou:

- potírat organizovaný zločin zapojený do nezákonného nakládání s drogami, vymáhat dodržování zákonů ve vztahu k distribuci legálních drog
- snížit užívání všech typů drog a potencionální rizika a škody, které mohou jednotlivcům a společnosti v důsledku jejich užívání nastat.

Dále počítá s některými zásadními reformními kroky - jako nejnaléhavější se jeví především reforma financování protidrogové politiky založená na ověřování standardů kvality poskytovatelů služeb protidrogové politiky, kteří jsou finančně podporováni z veřejných prostředků, a dále zlepšení koordinace mezi jednotlivými poskytovateli dotací, kteří jsou zároveň i hlavními tvůrci protidrogové politiky: státem (zastoupeným RVKPP) a dále kraji a obcemi. K tomu by měl pomoci i nově zavedený nástroj – Akční plány, které rozvíjejí strategii a jsou nástroji pro její implementaci. Hlavní a specifické cíle, zdroje, odpovědnosti a jednotlivé aktivity jsou v nich podrobně definovány ve stanoveném časovém rámci (na období 2005 až 2006 a na období 2007 – 2009).“¹¹

¹⁰ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, 37 s. ISBN 80-86734-05-6

¹¹ Národní strategie protidrogové politiky ČR na období 2005-2009 [online].ISBN 80-86734-39-0 [cit. 2008-03-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/bezpecnost/drogy/ns.pdf>>

2. PREVENCE

Obecně se pod pojmem „prevence“ rozumí předcházení nemoci či předcházení jejího zhoršení nemoci nebo předcházení zhoršení stavu nemocného.

Jak již bylo zmíněno výše, prevence tvoří jeden z pilířů řešení drogové problematiky, resp. protidrogové politiky státu. „Teoreticky je považována za nejúčinnější a nejlevnější řešení, ale v praxi bývá kladen důraz nejvíce na represi, menší na léčbu a péči a nejmenší na prevenci.“¹² Prevence patří mezi strategie a programy snižování poptávky (tedy vyhledávání a spotřeby) po drogách, které především usilují o snížení zájmu o užívání drog.

Prevence v oblasti užívání drog je velmi důležitá, neboť se z různých výzkumů prokázalo, že čím dříve člověk začne s užíváním drog, tím větší je pravděpodobnost, že se u něj časem vytvoří závažnější drogové a zdravotní problémy (ve srovnání s lidmi, kteří jako mladí drogy neužívali). Podobně existuje silná spojitost mezi drogami a dalšími sociálně patologickými jevy, jako jsou záškoláctví, první kontakt s trestnou činností, sociální vyloučení (nezaměstnanost, bezdomovectví, prostituce). Z tohoto tedy vyplývá, že užívání drog může být konkrétním projevem určujícího a bohatě strukturovaného spektra chování.¹³

„Užívání drog by nemělo být společensky akceptovanou formou chování mladých lidí V současné době se u některých skupin mladých lidí setkáváme s postojem, že užívání drog je „normální“ spíše než život bez drog. Tento postoj je často potvrzován působením médií. Proto by prevence v oblasti drog měla vést k tomu, aby si děti a mládež uvědomily, že užívání drog s sebou nese velká zdravotní a sociální rizika, že převážná část společnosti drogy neužívá a že užívání drog není společensky vnímáno jako „normální“.“¹⁴ „Kromě informací o rizicích a nebezpečnosti užívání drog je třeba prostřednictvím preventivních programů nabízet i alternativu ve formě zdravého životního stylu.“¹⁵

Prevence se dělí na:

- **Primární prevenci** – „Cílem primárně (proti)drogových preventivních aktivit je předejít zneužívání drog a/nebo oddálit první setkání dětí a mladých lidí s drogami do (co nej)pozdějšího věku.“¹⁶

¹² Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007 [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

¹³ McGrath, J., Sumnall, H., McVeigh, J., Bellis, M. Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: Přehled dostupných informací, Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-16-1

¹⁴ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. 274 s. ISBN 80-86734-05-6

¹⁵ Zaostřeno na drogy 1/2006 (ročník čtvrtý), Úřad vlády ČR, Praha, 2006, s. 1

¹⁶ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 55 s. ISBN 80-244-0709-4

- **Sekundární prevenci** – „Cílem je prostřednictvím dostupných a kvalitních programů léčby a resocializace pomoci problémovým uživatelům drog a drogově závislým vést smysluplný a spokojený život.“¹⁷
- **Terciární prevenci** – „Terciární prevence je zaměřena na ty uživatele drog, kteří nejsou schopni nebo ochotni se užívání drog vzdát. Cílem intervencí/ opatření je předejít či změnit rizikové chování těchto jedinců.“¹⁸

2.1 Primární prevence

Má práce se bude v praktické části věnovat především primární prevenci, proto se jí budu níže podrobněji věnovat.

„Primární prevenci v nejširším pojetí lze nazvat všechny aktivity a činy, které mají za cíl změnit názory, postoje a chování lidí tak, aby u nich nedošlo ke vzniku daného nežádoucího jevu.“¹⁹

PP pak můžeme ještě dále dělit na primární prevenci (též všeobecná primární prevence), selektivní prevenci a indikovanou prevenci. V České republice je základním nástrojem primární prevence Minimální preventivní program realizovaný na všech základních a středních školách v ČR:

- **Minimální preventivní program** je „konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy“.²⁰

¹⁷ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 56 s. ISBN 80-244-0709-44

¹⁸ Zábranský, T. Drogová epidemiologie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 56 s. ISBN 80-244-0709-4

¹⁹ Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007 [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

²⁰ Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních [online]. Praha: MŠMT, 2007. 2 s. [cit. 2008-03-03]. Dostupný na WWW:

<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/PH_20006_07_51_MP_k_prevenci_SPJ_k_podpisu_mini.doc>

Programy selektivní a indikovaná prevence jsou v ČR poskytovány nestátními organizacemi nebo specializovanými institucemi. Tyto programy jsou orientovány především na práci s jednotlivcem a rodinou.

2.1.1 Cíl primární prevence

„Cílem PP v nejobecnějším pojetí je zamezení vzniku nežádoucího jevu, ke kterému se prevence vztahuje. Případně minimalizace tohoto jevu, pokud již nastal. Mezi nejčastější sociálně nežádoucí jevy patří závislosti na návykových látkách, gamblerství, šikana, kriminální jednání, rasismus, promiskuita, předčasná sexualita a řada dalších.

Cílem PP užívání návykových látek tedy je, aby co nejméně lidí mělo problémy s drogami. Je určena lidem, kteří drogy zatím neberou, ale mohli by v budoucnosti začít. Což se vlastně týká téměř celá populace dětí.

Dosažení základního cíle PP se děje stanovováním různých "mezicílů", které by k tomuto stavu měly směřovat. Velmi často se pracuje v projektech s rizikovými faktory osobnosti vztahujícími se k pravděpodobnosti vzniku nežádoucího chování. Lze se setkat s cíli jako je zvýšení sebevědomí u cílové populace, zvýšení komunikačních dovedností či dosažení dovednosti odmítat nabízené nežádoucí chování apod. Při jejich posuzování je vždy důležité vycházet z kritéria jejich dopadu a z jejich možnosti ovlivnit postoje a chování cílové populace.²¹

2.1.2 Cílové skupiny primární prevence

„Cílové skupiny PP rozdělujeme na dva typy: primární cílové skupiny a sekundární cílové skupiny:

- Primární cílovou skupinou je ta část populace, u které chceme zamezit vzniku nežádoucího jevu. V PP jsou to nejčastěji děti a mládež od předškolního věku až po dospělost. Starší skupiny této populace, např. vysokoškolští, ale někdy i středoškolští studenti, se mohou někdy stát sekundární cílovou skupinou. To je část populace, která bude působit na skupinu primární jako intermediátor.

²¹Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007. 2 s. [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

- Do sekundární cílové skupiny mohou dále patřit pedagogové, vychovatelé, rodiče, lékaři, psychologové, novináři apod. Znamená to tedy např. že primární cílovou skupinou dlouhodobého interaktivního preventivního programu jsou žáci. Bude-li se jednat o výcvik pedagogů nebo lektorů pro tento program, budou posluchači sekundární cílovou skupinou.

Programy všeobecné PP jsou takové programy, kde základním kritériem je především věkové složení cílové skupiny, od kterého se odvíjí obsah i forma programu. Příkladem všeobecné PP je školní protidrogová prevence v rámci učebních osnov.²²

2.1.3 Obecné charakteristiky primární prevence

A) Sociální (skupinový) charakter

PP se zaměřuje na celou populaci jako celek (např. veškeré obyvatelstvo určité země) nebo vybrané skupiny uvnitř populace, tzv. cílové skupiny (např. místní komunita, škola nebo městská čtvrť), přičemž preventivní programy mají přinést prospěch každému členovi dané populace. Naproti tomu prevence sekundární a terciární již mají individuální ráz a obracejí se na jednotlivce, který již je v různém stupni užívání návykových látek zasažen. A však i PP se obrací na jedince, je její konečnou cílovou entitou. Ovlivňuje názory, postoje a chování jednotlivce prostřednictvím jeho skupiny nebo společenství.²³

B) Cíl: zabránit vzniku poruchy zdraví

- Definice zdraví podle WHO (Světová zdravotnická organizace): „Současná nejčastěji uváděná definice (WHO): „Health is state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease and infirmity“; tedy: „Zdraví je stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, ne pouze nepřítomnost nemoci nebo vady.“

PP si klade obecně za cíl, aby k poruše zdraví (ve smyslu fyzickém, psychickém i sociálním) vůbec nedošlo. Tím se odlišuje od prevence sekundární a terciární, které již počítají s daným faktem zdravotní poruchy nebo postižení.

²² Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6

²³ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6

Dále usiluje o to, aby potenciální spotřebitel drogy nevyhledával a nekonzumoval. Specifickým cílem pak je oddálit iniciaci, tzn. první setkání dětí a mladých lidí s drogami do (co nej)pozdějšího věku a to z toho důvodu, že mají v jejich věku negativní vliv na rozvoj osobnosti a sociální integraci.

Další cíl je již na hranici primární a sekundární prevence – PP se také snaží snížit nebo zastavit experimentování s návykovými látkami, pokud k němu už dochází, a předejít tak různým zdravotním poškozením včetně závislosti, které by vyžadovaly léčbu.²⁴

C) Metody primární prevence

K dosažení uvedených cílů se využívá psychologických, pedagogických a sociologických metod. Dále metodami veřejné politiky, reklamy, marketingu apod.

D) Zaměření: nespecifická a specifická primární prevence

Obsahem **nespecifické primární prevence** jsou všechny techniky umožňující rozvoj harmonické osobnosti (osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času a veškeré aktivity podporující zdravý životní styl), včetně možnosti rozvíjení nadání, zájmů a pohybových a sportovních aktivit. Nespecifická prevence není tematizovaná na zneužívání návykových látek.²⁵

„V krátké historii PP v České republice došlo několikrát k výraznému přeceňování, stejně tak jako k podceňování nespecifické prevence. Nespecifické primární preventivní programy užívání návykových látek zahrnují veškeré aktivity nemající se zneužíváním těchto látek přímou souvislost, tedy ty aktivity, které obecně napomáhají snižovat riziko vzniku a rozvoje rizikových forem chování prostřednictvím lepšího využívání a lepší organizace volného času. Všechny tyto programy by existovaly a byly žádoucí i v případě, že by neexistoval problém nazvaný drogová závislost, tj. bylo by i v takovém případě smysluplné tyto programy rozvíjet a podporovat.“²⁶

Specifická primární prevence je pak přirozeně zaměřená na užívání (zneužívání) návykových látek:

²⁴ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6

²⁵ Kalina, K. a kolektiv. Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6

²⁶ Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007. 12 s. [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

- Specifická primární prevence – „Programy specifické prevence jsou realizovány na třech úrovních s ohledem na rizikovost cílových skupin. Jednotlivé úrovně prevence kladou rozdílné nároky na personální zajištění programů.
- a) Programy všeobecné primární prevence (VPP) se zaměřují na běžnou populaci dětí, dospívajících a dospělých bez dalšího dělení na méně či více rizikové skupiny. Nejčastěji to jsou programy realizované nestátními neziskovými organizacemi a pedagogicko-psychologickými poradnami přímo ve školách. Jedná se o tematické programy se zpracovanou metodikou.
- b) „Programy selektivní primární prevence (SPP) se zaměřují na skupiny osob, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik závislostí a jiných sociálně nežádoucích jevů, tj. jsou více ohrožené než jiné skupiny populace.“²⁷ „Součástí programů selektivní primární prevence je podpora protidrogových postojů a norem, rozvoj sociálních dovedností apod. V rámci programu dochází k mapování rizikového chování (tj. takových vzorců chování, v jejichž důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost) dané skupiny a zároveň stanovení dalšího postupu práce s cílem zmírnit dosavadní projevy rizikového chování a zastavit možnou progresi rizikového chování.“²⁸
- c) „Indikovaná primární prevence (IPP) je zaměřena přímo na jedince, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik závislosti a jiných sociálně nežádoucích jevů, tj. jsou více ohrožené než jejich vrstevníci a jiné osoby běžné populace.“²⁹ „Součástí programů indikované primární prevence je nácvik sociálních a komunikačních dovedností, zvyšování sebedůvěry, rozvoj schopnosti spolupracovat apod. Důležitým faktorem je i spolupráce s rodinou klienta, případně institucemi, které mají přímý vliv na vývoj rizikového chování klienta.“³⁰

²⁷ Zaostřeno na drogy 2/2007 - Systémový přístup v prevenci užívání návykových látek: Co funguje a nefunguje v primární prevenci. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007.

²⁸ Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. 5 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

²⁹ Zaostřeno na drogy 2/2007 - Systémový přístup v prevenci užívání návykových látek: Co funguje a nefunguje v primární prevenci, 2 s., Praha: Úřad vlády České republiky, 2007.

³⁰ Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. 5 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

2.2 Přehled základní legislativy v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže

2.2.1 Zákony

- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, v platném znění
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, v platném znění
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění ³¹

³¹ Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

2.2.2 Vyhlášky

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Anotace - směrem k prevenci:

- Školská poradenská zařízení poskytují bezplatně standardní poradenské služby uvedené v přílohách 1-3 této vyhlášky (§1)
- Standardní činnost poraden - Informační a metodická činnost spočívá zejména:
 - v metodickém vedení práce výchovných poradců, školních metodiků prevence (1)
 - v metodické pomoci při tvorbě preventivních programů (8)
 - ve spolupráci se SVP při poskytování služeb pro žáky se SPCH a rizikem vzniku sociálně patologických jevů (9)
- Obsah poradenských služeb (§ 2, písm. c) - kromě jiných činností se jedná o:
 - prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací ³²

2.2.3 Metodické pokyny

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže (Čj.: 14 514/2000 -51)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních (Čj.: 28 275/2000-22)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Čj.: 14 423/99-22)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14)

³² Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (Čj.: 29 159/2001-26) ³³

2.2.4 Strategie

Protidrogová preventivní strategie uplatňovaná ve školách a školských zařízeních musí respektovat věk a osobnostní zvláštnosti žáků. Musí mít dále složku informační, postojovou a dovedností.

- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2008
http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?CAI=2945
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009
http://wtd.vlada.cz/urad/urad_postaveni.htm ³⁴

2.3 Historie a vývoj preventivních programů v České republice

„Před rokem 1989 PP drogových závislostí na školách téměř neexistovala. Tato problematika spadala metodicky hlavně pod speciální zařízení ministerstva zdravotnictví - Ústav zdravotní výchovy, který byl garantem vzdělávání a výchovy v oblastech týkajících se ochrany zdraví a prevence. Prevence závislostí se dlouho týkala pouze alkoholu a tabáku. Vycházelo se z dokumentů vlády, většinou z kapitoly s názvem *Boj proti negativním jevům mládeže*. Lektori veškerých preventivních aktivit byli většinou starší lékaři a jejich působení spočívalo převážně v besedách, které měly charakter zastrašování, zákazů, mentorování apod. Často se jednalo o monotónní čtení přednášky, osvěcenější lékaři nabídli alespoň možnost zodpovězení dotazů, diskuse byla téměř nemožná. Všechny aktivity ve školách byly jednorázové, většinou až ve vyšších ročnících základních škol.“³⁵

³³ Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. 5 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

³⁴ Skácelová, L.: Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky) [online]. 5 s. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>

³⁵ Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007. 5-6 s. [cit. 2008-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

2.3.1 Vývoj prevence po roce 1989

„Po roce 1989, díky různým mezinárodním projektům, které měly za cíl nastartovat preventivní práci v České republice, přibýlo odborníků i institucí, které se začaly zabývat PP teoreticky i prakticky. Od roku 1989 se začaly rozvíjet i vzdělávací aktivity pro pedagogy v oblasti drogové prevence. Jednak proto, že docházelo k nárůstu problémů s drogami v naší společnosti, ale také proto, že experti upozorňovali na skutečnost, že škola je po rodině tím nejdůležitějším prostředím, ve kterém je zapotřebí realizovat preventivní práci. Učitelé měli o této problematice minimálně informací.“³⁶

Vznikem a přijetím Koncepce a programu protidrogové politiky ČR v roce 1993 byl nastolen obecný rámec pro oblast adiktologie (věda zabývající se etiologií, prevencí, léčbou a výzkumem závislostí). PP se stala od počátku součástí tohoto rámce i přes zřetelně menší strukturovanost a rozvinutost. Dále se v tomto období pozvolna rozvíjí a buduje systém financování celé oblasti a rozvíjí se také první původní programy PP.

2.4 Vývoj prevence v polovině 90. let

(Volně dle přednášek Doc. PhDr. Michala Miovského, PhD.)

Oblast drogové prevence prochází pozvolným vývojem. Objevuje se však problém nedostatečné úrovně koordinace a propojenosti tehdejší MPK a MŠMT. Z tohoto úhlu lze v tomto období nalézt zřetelné znaky protichůdného vývoje jako jsou:

- A) Programy prevence se nikterak nediferencují, na rozdíl od programů léčebných a nízkoprahových, které se diferencovaly rychle.
- B) V 90. letech vzniká iniciativa zaměřená na hodnocení kvality služeb a vývoj standardů (Spojená akreditační komise ČR), prevence však nebyla zahrnuta do tohoto zásadního procesu.
- C) Prevence neklade příliš velký tlak na odbornost, spoléhá se spíše na formální kritéria programu. Naproti tomu v léčbě vzniká stále ostřejší tlak na propojování kvality a přidělování dotací.

³⁶ Kolektiv autorů. Vybrané termíny primární prevence [online]. Praha: MŠMT, 2007. 6.s. [cit. 2008-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>

2.4.1 Konec 90. let a začátek nového tisíciletí v oblasti prevence

Na konci devadesátých let vznikla Koncepce MŠMT 1998 – 2000, prevence tedy spadala pod odbor pro mládež MŠMT. Koncepce MŠMT 1998 – 2000 však způsobila rozbití tvořící se koncepce a vytvoření terminologického chaosu.

Rozdílný vývoj ve vztahu k léčebným programům a nízkoprahových programů se ještě prohloubil. Prevence byla vyhodnocena jako jedna z nejslabších oblastí drogové politiky ČR v rámci přípravy PHARE Twinning project „Drug policy“ (2000) Posílení národní protidrogové politiky.

2.5 Zhodnocení a plán dalšího vývoje primární prevence

PHARE Twinning project „Drug policy“ (2000) Posílení národní protidrogové politiky provedlo podrobné zhodnocení primární prevence v adiktologii. Hlavním konzultantem a expertem tohoto úkolu byl Dr. Peer van der Kreeft z Belgie. Podrobné výstupy z PHARE Twinning 2000 byly zveřejněny a dány k dispozici všem resortům na webovém serveru www.drogy-info.cz.

Tyto byly předloženy jako součást vyhodnocení celého projektu vládě ČR a následně byla přijata všechna doporučená opatření (2003). Realizace těchto opatření byla neformálně zahájena ještě v roce 2002 (např. úprava standardů, návrh zřízení meziresortní pracovní skupiny atd.)

- **Úkoly vyplývající z Phare Twinning Project „Drug policy“ 2000, které byly splněny do roku 2005**

- A) Udržení meziresortní komunikace – pracovní skupinou při MŠMT
- B) Dokončení standardů prevence v adiktologii (udržením celého autorského kolektivu pohromadě)
- C) Pilotáž certifikací s navazujícím kurzem certifikátorů a návrhem systému hodnocení kvality (garant Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR)

- D) Návrh systému hodnocení výkonnosti poskytovatelů služeb v oblasti prevence – pracovní návrh pro širší diskuzi za účelem vývoje výkaznictví (v rámci Minimálního evaluačního setu).
 - E) Promítnutí základních kritérií do dotačního systému RVKPP a MŠMT
 - F) Zlepšení pozice metodika prevence, vyplývající ze zákona o pedagogických pracovnících, vyhláška 72/2005, příplatek.
 - G) Otevření širší diskuze nad systémem prevence.
- **Úkoly vyplývající z Phare Twinning Project „Drug policy“ 2000, které nebyly splněny do roku 2005**
 - A) Sjednotit a upravit terminologii na úrovni resortní a především meziresortní, což je ostatně problémem dodnes.
 - B) Akcelarovat vývoj ve zbývajících oblastech prevence a sestavit silné autorské týmy pro tyto oblasti.
 - C) Sjednotit přístup resortů – to se nepodařilo téměř vůbec.
 - D) Zainteresovat všechny odpovědné resorty – s minimální odezvou: MZ, MPSV, MD, MZa, MS.
 - E) Sjednotit dotační politiky resortů v oblasti prevence téměř s nulovým dopadem.
 - F) Sjednotit kritéria hodnocení kvality – s nulovým dopadem.
 - G) Posílit roli krajů a obcí a zkoordinování dotační politiky s nimi (zejména z pohledu jejich vkladu do primární prevence)
 - H) Dohnat náskok adiktologické prevence.

V současné době je základním nástrojem pro realizaci prevence na školách je Minimální preventivní program definovaný MŠMT; jeho realizace je závazná a podléhá kontrole České školní inspekce. Vybrané školy doplňují tento program o programy externích subjektů, především neziskových organizací, zejména o aktivity selektivní a indikované prevence.³⁷ „Problémem některých škol je nedostatečné vzdělání školních metodiků prevence a nedostatečné ocenění jejich práce, což může vést k méně aktivnímu přístupu k problematice

³⁷ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v roce 2006. Praha: Úřad vlády České republiky – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS), 2007. ISBN 978-80-87041-22-2

prevence.³⁸ V r. 2006 byl zahájen proces certifikace programů specifické primární protidrogové prevence. Certifikát odborné způsobilosti lze udělit samostatnému programu nebo komplexu programů.

2.6 Certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence uživatelů návykových látek

„Certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů programů PP uživatelů návykových látek je posouzení a formální uznání, že program odpovídá stanoveným normám kvality a komplexnosti, které definovalo MŠMT ve standardech odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek. Cílem certifikací je zajistit kvalitu programů a efektivní vynakládání finančních prostředků z veřejných zdrojů, získání certifikace je od roku 2007 podmínkou pro poskytnutí dotace ze státního rozpočtu na realizaci preventivních aktivit v roce 2008. Dlouhodobým záměrem je, aby výhledově také krajské úřady zohledňovaly při vydávání svých prostředků, zda program byl certifikován či nikoliv.

O certifikaci může požádat každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje nebo má v úmyslu poskytovat program primární prevence uživatelů návykových látek. Tento program musí mít jasně definovanou cílovou skupinu. Certifikát odborné způsobilosti lze udělit samostatnému programu nebo komplexu programů (každý program je však od ostatních jasně a zřetelně oddělen organizačně, provozně a finančně tj. je samostatně hodnotitelný). Jedná se o tyto programy: programy specifické primární prevence poskytované v rámci školní docházky, programy specifické prevence poskytované mimo rámec školní docházky, programy včasné intervence, vzdělávací programy v oblasti specifické primární prevence, ediční činnost v oblasti primární prevence.

Do současné doby (2.10.2007): bylo vyškoleno 46 certifikátorů; proběhla řada místních šetření (uspělo 25 zařízení, 37 programů); jedno zařízení neuspělo; proběhla již tři setkání Výboru pro udělování certifikací při MŠMT, na webových stránkách www.ac.ippp.cz je k dispozici evidence zařízení, která certifikaci získala.

Průběh procesu certifikace zajišťuje Agentura pro certifikace (dále AC) Institutu pedagogicko-psychologického poradenství (IPPP), která je jmenována MŠMT a připravuje

³⁸ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v roce 2006. Praha: Úřad vlády České republiky – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS), 2007. 7 s. ISBN 978-80-87041-22-2

podklady pro jednání Výboru pro udělování certifikací primární prevence užívání návykových látek při MŠMT.³⁹

- **Stručný popis procesu certifikace:**

A) Místní šetření (návštěva na pracovišti). Šetření trvá maximálně jeden den (certifikace maximálně tří programů), hodnotí se naplňování standardů, členové certifikačního týmu ukončují návštěvu sepsáním protokolu a závěrečné zprávy.

B) Rozhodnutí výboru - na základě závěrečné zprávy předložené AC navrhne Výbor, aby ministr školství mládeže a tělovýchovy:

- udělil certifikát na období tří let
- udělil certifikát na období tří let s výhradou a s doporučením k odstranění méně závažných nedostatků (tj. takových, které se neřadí mezi položky, jejichž naplnění je pro certifikaci zásadní)
- udělil certifikát s podmínkou a určil lhůtu k odstranění závažnějších nedostatků (např. podmíněčná certifikace na období jednoho roku) nebo
- certifikát neudělil v případě, že program zcela nesplnil podmínky dané Standardy.

Certifikát odborné způsobilosti se uděluje nejvýše na dobu tří let. Proti rozhodnutí Výboru se lze odvolat tamtéž. Na případné pochybení certifikátorů lze podat písemnou stížnost v AC.⁴⁰

2.7 Zásady efektivní primární prevence zneužívání návykových látek

„Pro potřeby standardů odborné způsobilosti bylo formulováno několik obecných zásad, které by realizované preventivní programy měly splňovat a které obsahově doplňují znění samotných standardů:⁴¹

A) Komplexnost a kombinace mnohočetných strategií působících na určitou cílovou skupinu.

B) Kontinuita působení a systematickosti plánování.

³⁹ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v roce 2006. Praha: Úřad vlády České republiky – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS), 2007. 19-20 s. ISBN 978-80-87041-22-2

⁴⁰ PhDr. Martanová, V.: Popis procesu certifikace primární prevence užívání návykových látek (PP UNL) [online]. [cit. 2008-04-02] Dostupný na WWW:

<<http://www.adiktologie.cz/download/827/Proces-certifikace-Veronika-Martanova.pdf>>

⁴¹ Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek [online]. Praha: MŠMT, 2005. 11 s. [cit. 2008-03-07] Dostupný na WWW:

<<http://www.ac.ipp.cz/pdf/JChStandardyPP.pdf>>

- C) **Cílenost a adekvátnost informací i forem působení** vzhledem k cílové populaci a jejím demografickým a sociokulturním charakteristikám.
- D) **Propojení prevence užívání nelegálních návykových látek a těkavých návykových látek s prevencí problémů působených alkoholem a tabákem.**
- E) **Včasný začátek preventivních aktivit, ideálně již v předškolním věku.**
- F) **Pozitivní orientace primární prevence a demonstrace konkrétních alternativ.**
- G) **Využití „KAB“ modelu** – orientace nejen na úroveň informací, ale především na kvalitu postojů a změnu chování.
- H) **Využití „peer“ prvku, důraz na interakci a aktivní zapojení příjemců programu.**
- I) **Denormalizace** – pojem „denormalizace“ zde znamená, že se normy a hodnoty určitého společenství změni tak, aby lidem nepřipadalo užívání a šíření návykových látek jako žádoucí, ale ani jako neutrální sociální norma.
- J) **Podpora protektivních faktorů ve společnosti,** vytváření podpůrného a pečujícího prostředí.
- K) **Nepoužívání neúčinných prostředků** - jako neúčinné se prokázalo pouhé poskytování zdravotních informací o účincích návykových látek, odstrašování, zakazování, přehánění následků užívání, moralizování i afektivní výchova, postavená pouze na emocích a pocitech.“⁴²

„V praxi tyto zásady značí následující náležitosti programu:

- **Kontrakt** - poskytující zařízení by mělo s objednavatelem uzavřít nejlépe písemnou smlouvu, kde jsou vymezeny podmínky a pravidla jejich vzájemné spolupráce.
- **Mapování potřeb** – poskytovatel programu by měl mapovat aktuální potřeby objednavatele a dle nich program flexibilně modifikovat.
- **Návaznost na učivo a minimální preventivní program** - nezbytné je zmatovat, co se již žáci dozvěděli o drogové problematice z jiných zdrojů, v rámci běžné výuky a také je vhodné, aby byl program v souladu s již předem vytvořeným minimálním preventivním programem.
- **Návaznost na situaci ve třídě** - program realizovaný ve školní třídě by měl navazovat na momentální situaci ve třídě, aktuální fázi třídního soužití.

⁴² Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek [online]. Praha: MŠMT, 2005. [cit. 2008-03-07] Dostupný na WWW: <http://www.ac.ipp.cz/pdf/JChStandardyPP.pdf>

- **Vymezení práv objednavatele programu a účastníků programu** – v programu je ku prospěchu, pokud jsou jasně vymezená práva objednavatele (v kontraktu, smlouvě) a také je vhodné, aby byla stanovena, prodiskutována nebo také viditelně vyvěšena pravidla přímo pro účastníky programů.
- **Metodika, manuál programu** – každý kvalitní program má svůj manuál, metodiku, která by měla být škole k dispozici, aby měli učitelé i vedení školy konkrétní představu, jak je s žáky pracováno, jakými formami a na jakých tématech.
- **Nezatíženost žádnou ideologií** – kvalitní program se zdržuje zatížení jakoukoli ideologií.
- **Rizika a přínosy programu** – škola je seznámena s očekávanými přínosy programu, ale také by měla znát rizika, která realizace programu v jejích škole nutně přináší.
- **Hodnocení programu** – kvalitní program je pravidelně evaluován.“

Závěrečné zprávy z programů jsou nezbytnou součástí komunikace mezi školou a realizátorem programu primární prevence.“⁴³

⁴³ PhDr. Martanová, V.: Popis procesu certifikace primární prevence užívání návykových látek (PP UNL) [online]. [cit. 2008-04-02] Dostupný na WWW: <<http://www.adiktologie.cz/download/827/Proces-certifikace-Veronika-Martanova.pdf>

PRAKTICKÁ ČÁST

Jak jsem již nastínila v úvodu, budu se v praktické části své bakalářské práce věnovat především vlastnímu výzkumu. Nejprve však představím samotné o.s. Prev-Centrum, pod kterým je veden zkoumaný program všeobecné primární prevence.

3. O.S. PREV-CENTRUM

3.1 Rozsah služeb

Informace v následující kapitole jsem čerpala výhradně z internetových stránek o.s. Prev-Centrum (<http://www.prevcentrum.cz/cz/home/>).

Základními službami, které poskytuje občanské sdružení Prev-Centrum jsou: realizace primární a sekundární prevence, poskytování psychosociální pomoci osobám ohroženým závislostmi a dalšími sociálně nežádoucími jevy.

O.s. Prev-Centrum se skládá ze tří pracovišť, a to z Centra komunitních aktivit, z Centra poradenství pro mládež a rodiny a z Centra primární prevence.

- **Centrum komunitních aktivit**

„Vzniklo na konci roku 2001 a zaměřuje se na nespécifickou prevenci na Praze 6. Za tímto účelem realizuje nízkoprahový klub, jehož cílovou skupinou je riziková mládež ve věku od dvanácti let. Klub podporuje komunitní aktivity zaměřené na zdravý způsob života. Centrum komunitních aktivit dále provozuje webové stránky pro obyvatele Prahy 6, kde poskytuje informační servis o službách psychosociální sítě v této lokalitě a organizuje další aktivity směřující k posílení sounáležitosti místních obyvatel a k týmové spolupráci organizací pracujících s dětmi a mládeží.

- **Centrum poradenství pro mládež a rodiny**

Je odborné zařízení, které poskytuje ambulantní poradenské, terapeutické a sociální služby lidem ohroženým důsledky užívání návykových látek nebo těm, kteří se nacházejí v jiných rizikových a obtížných životních situacích. Uvedené služby poskytuje zároveň rodinám a nejbližšímu okolí těchto osob.

- **Centrum primární prevence (CPP)**

Vzhledem k tématu mé bakalářské práce budu tomuto pracovišti v textu věnovat větší pozornost.

CPP zajišťuje komplexní program primární prevence užívání návykových látek a dalších sociálně nežádoucích jevů. Tento program prošel pilotním ověřováním Standardů odborné způsobilosti pro zařízení a programy poskytující odborné služby v oblasti primární prevence užívání návykových látek. Program respektuje závazné dokumenty MŠMT, které se týkají prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže (Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže Č.j.: 14514/2000-51, Strategie prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2005 – 2008).

Tým Centra primární prevence tvoří 5 pracovníků, kteří se podílí na organizačním a odborném zajištění provozu Centra a externí pracovníci, resp. lektori všeobecné primární prevence. Těmi jsou studenti VOŠ a VŠ humanitních směrů (psychologie, speciální pedagogika, sociální práce, sociální pedagogika apod.), kteří absolvovali 120 hodinový vzdělávací kurz pro lektory primární prevence a pracují s dětmi v rámci dlouhodobých programů všeobecné primární prevence.

Do nabídky služeb Centra primární prevence patří: program všeobecné primární prevence, program selektivní primární prevence, program indikované primární prevence, ale také vzdělávání.

Program na úrovni selektivní primární prevence se jmenuje „Spokojená třída“ a je to cílený kontinuální program primární prevence určený třídním kolektivům. Je zaměřený na řešení problémových vztahů, situací ve třídách a podezření na šikanu. Hlavní důraz je kladen na práci se třídou jako částí systému školní instituce a na spolupráci s pedagogy. Součástí programu je poradenský servis pro pedagogy.

Na úrovni indikované primární prevence rozšířilo v roce 2007 CPP kapacitu poradenských služeb pro pedagogy, rodiče a děti. Hlavním cílem poradenské služby je rozšířit nabídku poskytovaných služeb a tím zajistit komplexní přístup k péči o klienta v oblasti primární prevence. Poradenství probíhá formou individuálních či rodinných konzultací, popřípadě psychoterapeutických služeb. Tato poradenská činnost CPP je zaměřena na témata, s nimiž se setkává v rámci všeobecné a selektivní primární

prevence, tj. zejména riziko užívání návykových látek a další sociálně nežádoucí jevy (šikana, agresivita, xenofobie, poruchy chování, problematické postavení ve třídě apod.)

Programy na úrovni všeobecné primární prevence, které CPP realizuje jsou: dlouhodobý program primární prevence užívání návykových látek a dalších sociálně nežádoucích jevů pro žáky 6. – 9. ročníků základních škol a interaktivní semináře pro střední školy, zaměřené na informace o problematice užívání návykových látek, postoje mladých lidí k tomuto tématu, problematiku partnerských vztahů atd.

V oblasti vzdělávání nabízí CPP jednorázové a dlouhodobé vzdělávací aktivity s cílem podpořit znalosti a dovednosti sekundární cílové skupiny, tj. realizuje vzdělávací kurzy pro pedagogy, školní metodiky prevence, realizátory programů primární prevence a lektory programů primární prevence užívání návykových látek a dalších sociálně nežádoucích jevů o.s. Prev-Centrum, dále jednorázové vzdělávací semináře pro pedagogy a rodiče a pravidelná pracovní setkávání se školními metodiky prevence.

3.2 Dlouhodobý program primární prevence o.s. Prev-Centrum

V této kapitole bych chtěla podrobněji představit výše zmiňovaný dlouhodobý program primární prevence, realizovaný o.s. Prev-Centrum, jehož se má práce týká především.

Jedná se o komunitní program primární prevence, který byl mezi prvními, jež získaly Certifikaci odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence. Na „Konferenci primární prevence rizikového chování IV. – Střetávání racionality a ideologie“ (26. – 27.11. 2007, Magistrát hl. m. Prahy) byl dokonce tento program vyzdvihován Doc. PhDr. Michalem Miovským, PhD., jako příklad programu, který je opravdu úspěšný. (Toto tvrzení uvedl, že na základě znalostí předběžných výsledků Projektu evaluace komunitního primárně preventivního programu o.s. Prev-Centrum, který probíhal pět let.) Výše uvedené konference jsem se zúčastnila a z příspěvku vyplynulo, že kompletní výsledky evaluace nejsou zatím zveřejněny.

Podtitulem tohoto programu je „Prevence rizika a hlouposti“ a jeho cílem je předat žákům takové znalosti, dovednosti a postoje, které umožňují předejít problémům spojených s užíváním návykových látek a dalších sociálně nežádoucích jevů. To zahrnuje nejen předávání informací o těchto jevech, ale i rozvíjení schopností (např. navazovat zdravé vztahy mimo rodinu, čelit sociálnímu tlaku, umění rozhodovat se, efektivně řešit konflikty apod.)

Cílovou skupinou programu jsou žáci 2. stupně základních i speciálních škol a studenti primy až kvarty osmiletých gymnázií bez rozlišení míry rizika, tj. populace mladých lidí ve věku jedenáct až šestnáct let.

Program probíhá přímo ve škole po dobu čtyř let, přičemž v každém pololetí proběhne jeden blok primární prevence, který trvá tři vyučovací hodiny. Je veden lektory primární prevence interaktivní formou, využívá se didaktických her, prostor je věnován diskuzím, děti pracují jak individuálně tak ve skupinkách dle zvolené techniky. Při realizaci programu jsou zohledňovány individuální potřeby žáků i celé třídy. Tříhodinový blok je sestaven tak, aby na sebe jednotlivé aktivity navazovaly. Lektori se při realizaci bloků řídí dle metodiky CPP.

Dá se říci, že program je primárně zaměřen na prevenci užívání návykových látek, což je i předmětem zájmu mého výzkumu. Avšak návykové látky nejsou jediným tématem po celé čtyři roky. Jednou ze zásad úspěšného primárně preventivního působení je jeho komplexnost, což myslím splňuje program o.s. Prev-Centrum v plné míře. Každý tříhodinový blok má totiž svá určitá témata a cíle:

- **6. ročník**

→ ***1. pololetí***

Témata: Představení lektorů a činnosti o.s. Prev-Centrum a programu všeobecné primární prevence, seznámení s dětmi, mapování očekávání dětí, komunikace, pravidla, spolupráce mezi dětmi a vzájemné poznávání.

Cíle: Představit srozumitelnou formou program a zjistit očekávání dětí, reagovat na ně a motivovat děti ke spolupráci, tj. navázat se třídou pracovní koalicí. Jedním z cílů je vytvoření funkčních pravidel, udržení autority a umožnění pozitivní zkušenosti s programem. Nedílnou součástí je podpora vzájemného poznávání dětí pomocí interaktivních technik.

→ ***2. pololetí***

Témata: Legální návykové látky (alkohol, tabák, těkavé látky), důvody jejich konzumace, první zkušenosti s užíváním, ochrana před skupinovým tlakem, důvody k odmítnutí, komunikace jako cesta k řešení problému, životní styl, dospívání.

Cíle: Uvědomění si rizik spojených s konzumací alkoholu, kouřením tabáku i užíváním těkavých látek, motivace žáků ke zdravému životnímu stylu,

posilování schopnosti odolat skupinovému tlaku. Uvědomění si vzájemné komunikace a faktorů, které ji mohou ovlivňovat.

- **7. ročník**

→ ***1. pololetí***

Témata: Nelegální návykové látky, jejich výčet, důvody užívání návykových látek, řešení situací jinak než užíváním návykových látek (modely).

Cíle: Seznámit žáky s nelegálními návykovými látkami a jejich účinky. Vést žáky k uvědomění si důvodů proč lidé užívají návykové látky, co jim berou a co jim dávají.

→ ***2. pololetí***

Témata: Nebezpečí návykových látek, zdravotní rizika užívání návykových látek, závislost, odmítání nabízené návykové látky, situace řešení konfliktů, přátelství. Způsoby léčby závislosti, cesta závislosti.

Cíle: Informovat žáky o nebezpečí užívání návykových látek, seznámit je se zdravotními účinky návykových látek, motivovat žáky k protidrogovým postojům, hovořit se žáky o možnostech řešení konfliktů a seznámit je se systémem a cíli léčby uživatelů návykových látek.

- **8. ročník**

→ ***1. pololetí***

Témata: Tématem je dospívání, přátelství a partnerské vztahy, emoce, komunikace jako cesta k řešení problému.

Cíle: Cílem není nahradit rodinnou výchovu, ale vést s dětmi diskuzi na téma dospívání (odpovědnost a partnerské vztahy), rozdíly mezi chlapci a dívkami apod. Cílem je, aby si žáci ujasnili, co pro ně znamená dospělost a jak sami sebe v této rovině vnímají, aby si uvědomili své cíle a hodnoty. V rámci partnerských vztahů se žáci mohou dozvědět, co ostatní spolužáci oceňují na druhém pohlaví. Diskuze by měly být zaměřeny na pozitivní hodnoty. V neposlední řadě je cílem uvědomění si významu komunikace v mezilidských vztazích, posílení schopnosti řešit konflikty.

→ **2. pololetí**

Témata: Problematika partnerských vztahů, předsudky související se sexuální problematikou, rizikové sexuální chování, základní informace o HIV/ AIDS a dalších pohlavních chorobách.

Cíle: Odpovědět žákům na dotazy týkající se jejich problémů se zamilovaností a se vztahy, vést je k životním postojům bez předsudků. Podpořit žáky ve schopnosti navazovat zdravé vztahy mimo rodinu, uvědomění si odpovědnosti za své chování, podpora umění se svobodně rozhodovat, posilovat schopnost odolat tlaku. Informovat žáky o rizicích spojených se sexuálním životem, o problematice HIV/ AIDS, dalších pohlavních chorob a možných způsobech jejich prevence.

- **9. ročník**

→ **1. pololetí**

Témata: Bloky v devátých třídách nemají navržena hlavní témata. Lektoři využívají především své znalosti třídního kolektivu a podle zájmu a potřeby žáků se věnují různým otázkám (např. šikana; xenofobie, rasismus, extremismus; gambling; nová náboženská hnutí; podpora sebevědomí, sebehodnocení, sebereflexe; ukončení povinné školní docházky, příprava na SŠ apod.), lze se i vrátit k tématům z předchozích bloků, cítí-li lektoři, že je to v té které třídě potřeba. Lektoři mají doporučeno připravit koncept bloku předem a v případě aktuální situace ve třídě či požadavků žáků ho eventuálně přizpůsobit situaci.

Cíle: Cíle by měly být tvořeny s ohledem na výše uvedená témata.

→ **2. pololetí**

Témata: Ukončení spolupráce na programech primární prevence, obavy z odchodu ze ZŠ a očekávání nástupu na SŠ, loučení třídy, pozitivní zpětné vazby ve třídě, hodnoty, cíle a budoucnost.

Cíle: Ukončit dlouhodobou spolupráci (ukončení čtyř let setkávání a spolupráce, shrnutí programu). Uvědomění, že se mohou žáci setkávat i dál, mohou si udržet přátelské vztahy ze školy i do budoucnosti. Připravit třídu na ukončení ZŠ, minimalizovat obavy žáků z přechodu na SŠ. Umožnit dětem

zamyšlení nad vlastními hodnotami a cíli a cestách k jejich realizaci. Umožnit žákům předání pozitivních vazeb v kolektivu.

4. VÝZKUM

4.1 Popis metodologického rámce a metod

Cílem mého výzkumu je zjistit úspěšnost dlouhodobého programu primární prevence o.s. Prev-Centrum a faktorů, které ovlivňují míru této úspěšnosti.

Původně se měl zkoumaný vzorek skládat ze 138 dětí, avšak pravděpodobně z důvodu většího výskytu chřipkového onemocnění v době, kdy jsem výzkum prováděla, jich mnoho chybělo. Konečné složení zkoumaného vzorku je tedy 102 dětí, z toho je 58 chlapců a 44 děvčat ve věku 12 – 16 let. Vždy se jedná o sedmý, osmý a devátý ročník ze dvou základních škol – ZŠ Botičská (Praha 2) a ZŠ Na Dlouhém lánu (Praha 6); celkem tedy šest tříd.

Všechny zkoumané třídy se od 6. ročníku účastní dlouhodobého programu primární prevence o.s. Prev-Centrum. Jak jsem již zmínila výše, jedním z cílů výzkumu je zjištění úspěšnosti programu. Do zkoumaného vzorku jsem nezahrnula šesté ročníky, protože měly za sebou v době provádění mého výzkumu pouze první úvodní blok primární prevence, který je zaměřen na seznámení a navázání spolupráce se třídou (viz výše).

Sběr dat jsem provedla přímo v prostředí škol po domluvě s metodikem primární prevence obou základních škol. S oběma se znám, protože máme v každé škole na starost jednu třídu (nyní osmé ročníky). Vyšli mi maximálně vstříc, za což jsem jim velice vděčná.

Jako výzkumnou metodu jsem použila dotazník, který se skládal z 21 otázek. K sestavení dotazníku jsem použila dva zdroje.

- Prvním byla metodika „Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí – Příručka o efektivní školní drogové prevenci“ (Úřad vlády ČR, 2005). Prvně tuto publikaci vydal Trimbos Institute – Netherlands Institute of Mental Health and Addiction v roce 2002. Českou verzi publikace připravilo v rámci projektu Evropská zdravá škola a drogy o.s. SANANIM ve spolupráci se sekretariátem Rady vlády pro koordinaci Protidrogové politiky Úřadu vlády ČR. Z této publikace jsem ve svém dotazníku použila otázky č. 11 (Hlavní dotazník, str. 108), č. 13 – v upravené podobě (Hlavní dotazník, str. 109), č. 14 v upravené podobě (Hlavní dotazník, str. 110), č. 16 (Hlavní dotazník, str. 111), č. W3 (Dotazník 1: duševní pohoda a vztahy, str. 112), č. A1 – v upravené podobě (Dotazník 4: postoje a vnímání rizika, str. 121), č. D1 – v upravené podobě (Dotazník 5: Drogové návyky, str. 123), č. D4 (Dotazník 5: Drogové návyky, str. 124).

Autoři této publikace vyžadují oznámení o jakémkoliv publikování této příručky, proto jsem Trimbos Institute (Nizozemsko) kontaktovala a požádala je o svolení k použití otázek. K mému potěšení mně bylo vyhověno.

- Dalším byl Výzkumný projekt evaluace komunitního programu primární prevence – Dotazník pro žáky základních škol (ESPAD 2003 The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs). Svolení k použití otázek z tohoto dotazníku jsem dostala od vedoucího projektu Doc. PhDr. Michala Miovského, PhD. Z tohoto dotazníku jsem použila otázky č. 3, 5, 28, 32 a 38.

Do svého dotazníku jsem zapracovala tyto otázky proto, že je vytvořili přední odborníci z oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů a že mi pomohou získat průkaznější výsledky výzkumu.

Skladba otázek vychází ze mnou předpokládaných faktorů, které ovlivňují úspěšnost programu. Pak tedy:

- první tři otázky se ptají na pohlaví, věk a školní prospěch
- otázky č. 4 – 7 jsou zaměřené na rodinný život (vztahy v rodině, rodinné zázemí, vzdělání rodičů, ekonomická situace rodiny)
- otázka č. 8 se týká způsobu trávení volného času
- otázky č. 9 a 10 se vztahují ke školnímu klimatu (vztah ke škole, vztah se spolužáky, vztah s učiteli, záškoláctví)
- otázka č. 11 se dotazuje na duševní pohodu (vnímání sebe sama, sebehodnocení)
- otázky č. 12 – 18 jsou zaměřené na návykové látky (prevalence užívání návykových látek, důvody k užívání návykových látek, postoje k návykovým látkám a jejich užívání, vnímání rizika spojeného s užíváním návykových látek, míra užívání návykových látek, věk začátku užívání)
- otázky č. 19 – 21 se týkají přímo bloků primární prevence (přínos bloků, vztah k lektorům primární prevence).

Ještě před sběrem dat jsem znění dotazníku konzultovala s pracovníky CPP o.s. Prev-Centrum a s vedoucí mé práce. Na jejich doporučení jsem v něm provedla drobné úpravy (po formální i obsahové stránce).

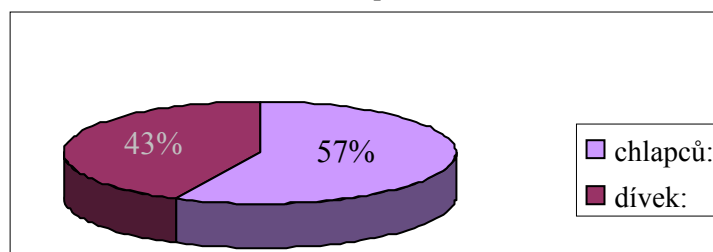
4.2 Kvantitativní vyhodnocení dotazníků

Sebraná data jsem zpracovala nejprve kvantitativně, abych zjistila úspěšnost programu primární prevence o.s. Prev-Centrum, resp. jaký je vztah či postoj dětí k návykovým látkám.

Nyní zde uvádím grafy výsledků kompletního vzorku. V příloze dokládám tabulky výsledků jednotlivých tříd.

- Otázka č. 1 – Jsi chlapec nebo dívka?**

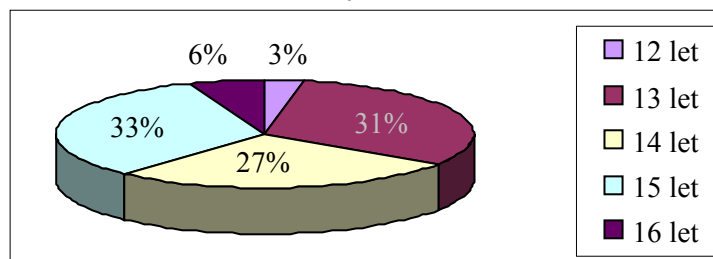
GRAF 1: Otázka č. 1 – Jsi chlapec nebo dívka?

Poměr chlapců a dívek byl ve výzkumném vzorku téměř vyrovnaný, což беру jako klad pro kvalitativní rozbor všech otázek.

- Otázka č. 2 – Kolik je ti let?**

GRAF 2: Otázka č. 2 - Kolik je ti let?

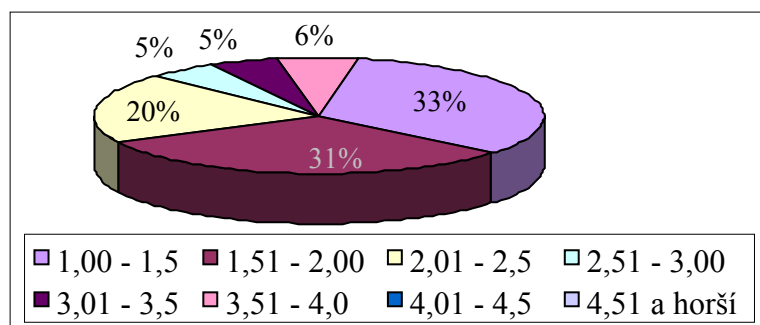

91% vzorku je ve věku 13 – 15 let

9% vzorku tvoří okrajové skupiny (12 let, 16 let)

- Otázka č. 3 - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?**

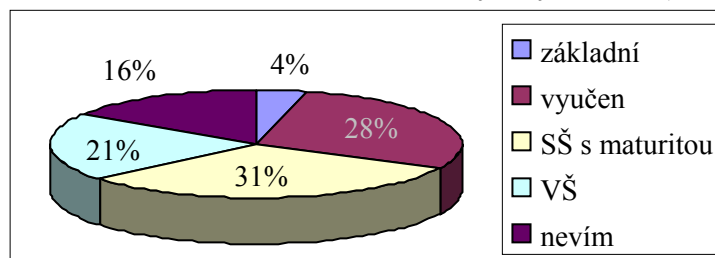
GRAF 3: Otázka č. 3 - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?

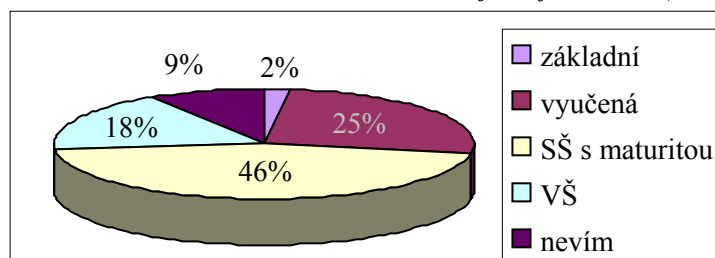
U výsledku této otázky mě překvapila výše počtu dětí s průměrem do 2,00 (celkem 86). Průměru 1,00 – 1,5 dosahuje dokonce největší počet dětí (34)! Nejhorší uvedený průměr byl 3,51 – 4,00, a to u 6 dětí.

- Otázka č. 4 - Jaké vzdělání mají tvoji rodiče?**

GRAF 4: Otázka č. 4 - Jaké vzdělání mají tvoji rodiče? (otec)

GRAF 5: Otázka č. 4 - Jaké vzdělání mají tvoji rodiče? (matka)

Z výsledků vyplynulo, že obecně mají matky vyšší dosažené vzdělání než otcové, počítám-li jako kritérium SŠ s maturitou + VŠ (65:53). Jiný podstatný rozdíl není zřejmý.

• **Otázka č. 5 - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?**

TABULKA 1: Otázka č. 5

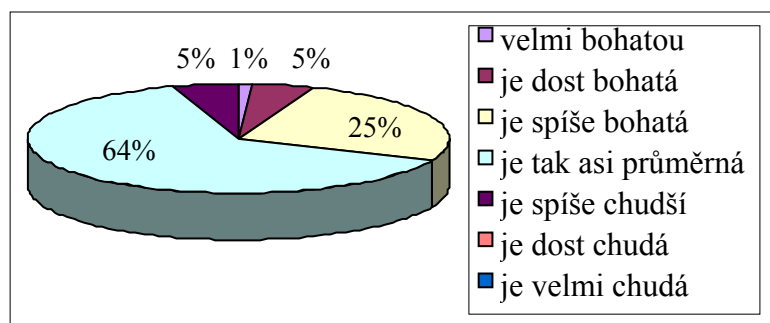
Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?	
otec + matka	7
otec + matka + sourozenci	44
otec + matka + sourozenci + dědeček, babička	1
otec + matka + sourozenci + jiní	1
otec + matka + sourozenci + dědeček, babička + jiní	1
otec + matka + sourozenci + babička	1
otec + nevlastní matka + sourozenci	1
matka + sourozenci	8
matka + sourozenci + dědeček, babička + nevlastní otec	1
matka + sourozenci + dědeček	1
matka + dědeček, babička	2
matka + nevlastní otec	6
matka + nevlastní otec + sourozenci	13
matka + nevlastní otec + sourozenci + příbuzní	2
matka + jiní	1
matka	8
sourozenci + dědeček, babička	1
dědeček	1
střídavá péče	2

U otázky č. 5 mě přímo šokovalo, kolik je mezi dětmi způsobů složení členů domácnosti – celkem uvedly 19 způsobů (z tohoto důvodu jsem údaje nezpracovala do grafu). Tento výsledek bohužel odpovídá současným „trendům moderní společnosti“. V jedné ze tříd se objevilo těchto způsobů jedenáct! (viz Příloha č. 6 – Tabulky výsledků 5, str. 108).

Mile mě překvapilo, že více než polovina dětí žije v úplné rodině (počítám-li ty rodiny, kde nejsou rozvedení rodiče).

• Otázka č. 6 - Hodnotíš svoji rodinu jako

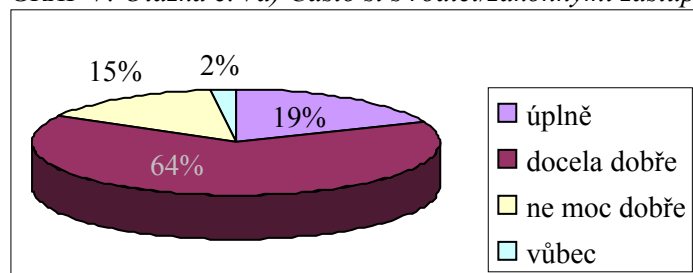
GRAF 6: Otázka č. 6

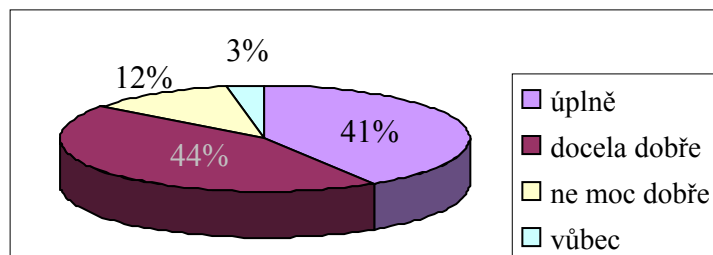
U této otázky jsem očekávala, že budou děti své rodiny hodnotit, co se týče ekonomického zajištění, hůře. Vysvětluji si to tím, že region hlavního města Prahy je dle mnohých statistik místem, kde jsou nejvyšší mzdy z celé ČR. V místech s větší nezaměstnaností by byl výsledek této otázky - dle mého názoru - pravděpodobně spíše opačný.

• Otázka č. 7 - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

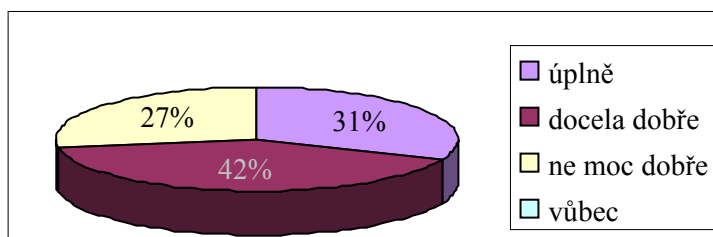
GRAF 7: Otázka č. 7a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.

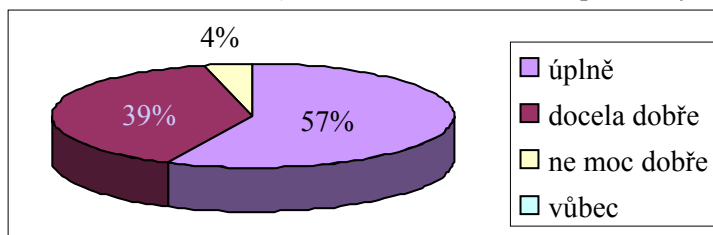
GRAF 8: Otázka č. 7b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.

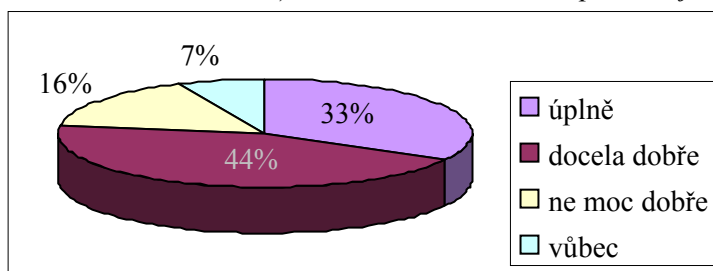
GRAF 9: Otázka č. 7c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.

GRAF 10: Otázka č. 7d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.

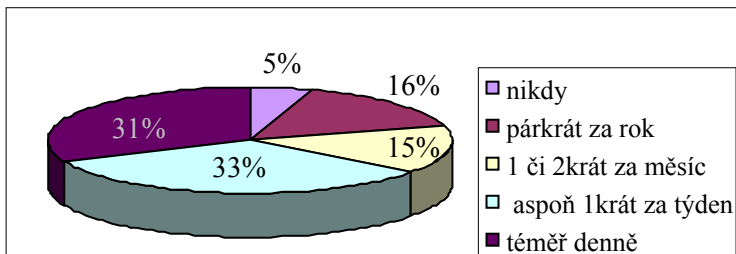
GRAF 11: Otázka č. 7e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.

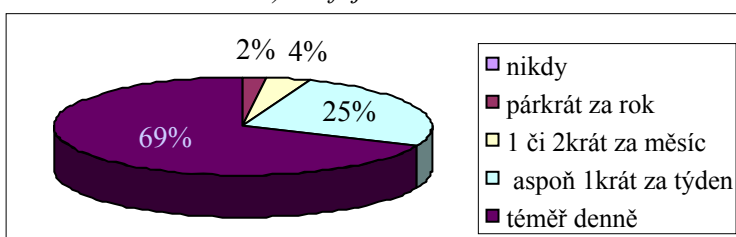
Z této otázky vyplývá, že mají děti se svými rodiči vesměs dobrý vztah, rodiče se o ně zajímají, povídají si s nimi, vědí, kde a s kým tráví volný čas (u každé podotázky vždy vyšel uspokojivý výsledek - cca 80%). Nejvíce se rodiče dětí zajímají o jejich práci ve škole (téměř u 100% dětí). Z toho lze usuzovat, že obě školy velmi dobře spolupracují s rodičovskou veřejností.

• **Otázka č. 8 - Jak často (pokud vůbec) se věnuješ následujícím činnostem?**

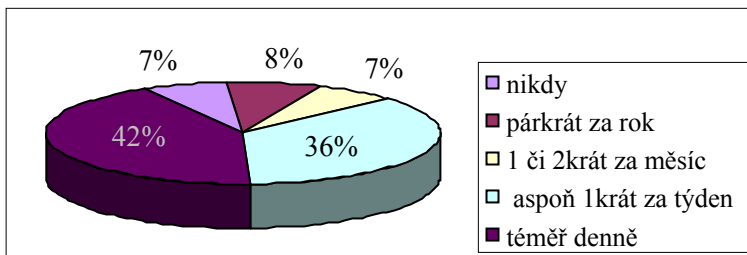
GRAF 12: Otázka č. 8a) Hraji počítačové hry.

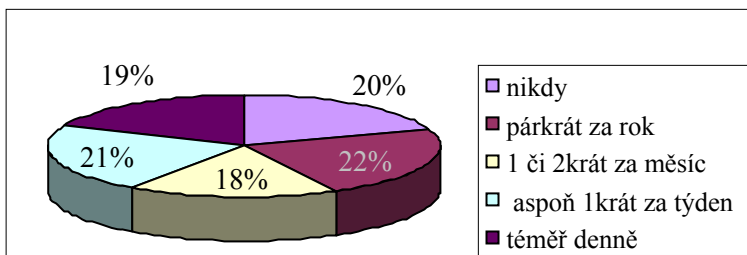
GRAF 13: Otázka č.8b) Surfuji na internetu.

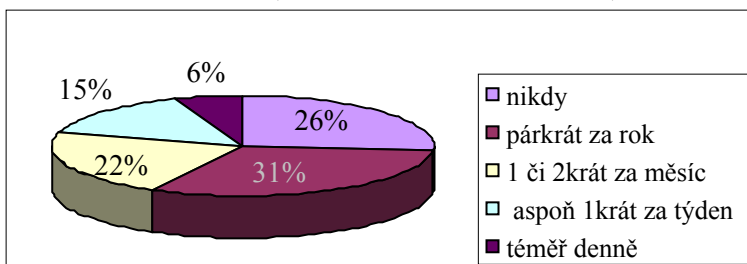
GRAF 14: Otázka č. 8c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).

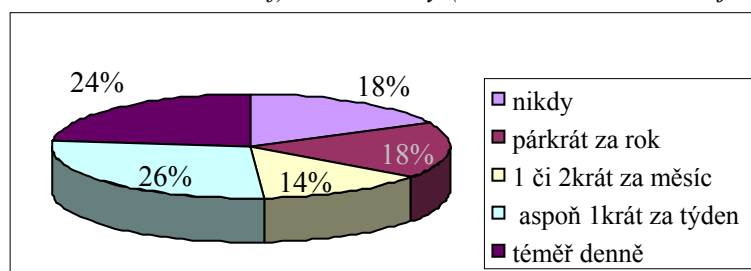
GRAF 15: Otázka č. 8d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).

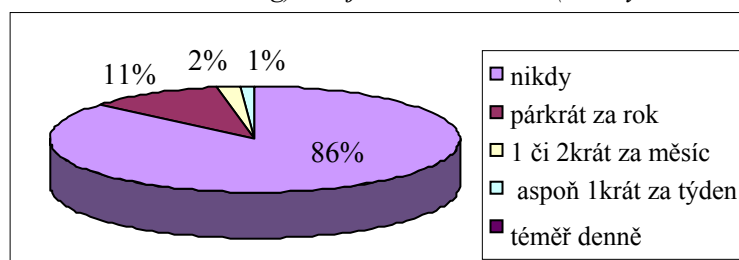
GRAF 16: Otázka č. 8e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).

GRAF 17: Otázka č. 8f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd..).

GRAF 18: Otázka č. 8g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).

Jak jsem předpokládala, naprostá většina dětí tráví většinu svého volného času u počítače. Sportovním aktivitám se věnuje převážná část dětí. Téměř denně sportují většinou chlapci. Vcelku dobrým výsledkem je fakt, že téměř denně nebo aspoň jedenkrát týdně se věnuje četbě knih cca 40% dětí. Chůze večer za zábavou není mezi dětmi (pravděpodobně s ohledem na jejich věk) příliš aktuálním zájmem. Kladné odpovědi se objevovaly u dětí starších. Polovina dětí se věnuje intenzivně jiné zájmové činnosti. Dle mého očekávání většina dětí nikdy nehrála na výherních automatech (86%).

• Otázka č. 9 - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

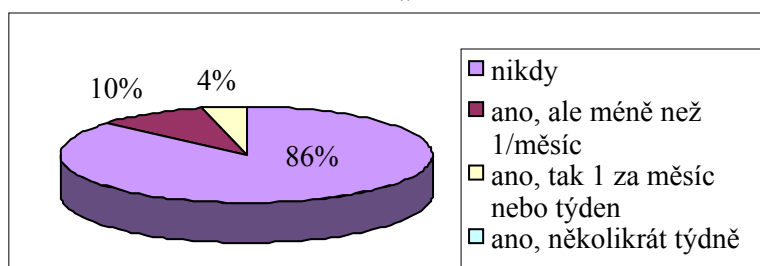
TABULKA 2: Otázka č. 9

S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?		
	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	30%	70%
b) S učiteli vycházím dobře.	66%	34%
c) Ve škole je dobrá atmosféra.	55%	44%
d) Učitelé mi věří.	70%	30%
e) Ve škole mě berou vážně.	51%	49%
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor.	65%	35%
g) Se spolužáky vycházím dobře.	74%	26%
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	48%	52%
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	29%	71%
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	86%	14%

Obecně děti hodnotily školní klima příznivě, pokud se objevily negativní volby, týkaly se především vztahu s učiteli (některé děti mají pocit, že je neberou učitelé vážně nebo že nemůžou ve škole vyjadřovat svůj názor). Co se týče očekávání, necítí děti za strany rodičů ani učitelů velký tlak.

• **Otázka č.10 - Chodíš "za školu"?**

GRAF 19: Otázka č. 10 - Chodíš „za školu“?

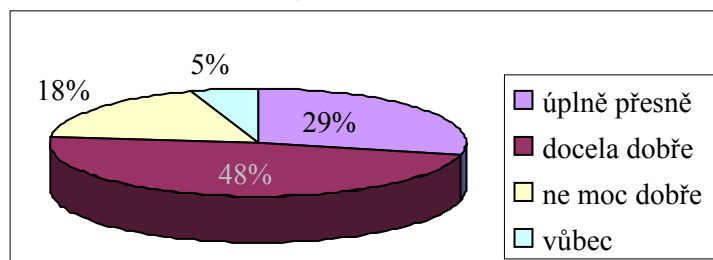

U sledovaného vzorku dětí je převažuje kladný vztah ke škole.

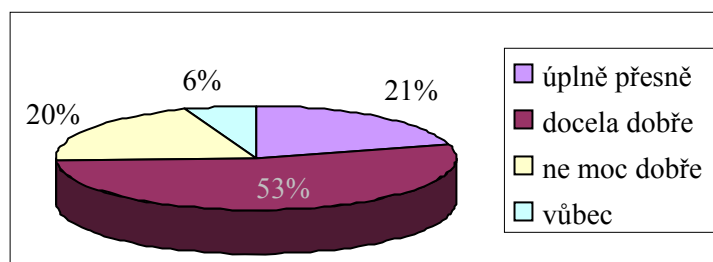
• **Otázka č. 11 - Jak přesně popisují následující výroky tvé pocity?**

(pozn. jedna dívka tuto otázku nevyplnila)

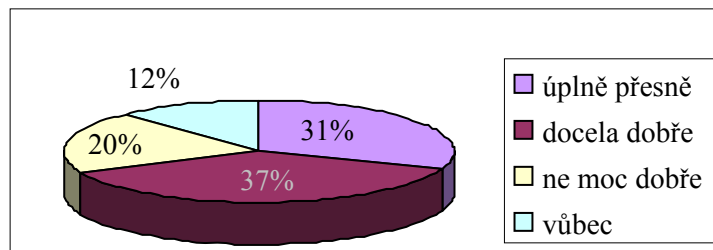
GRAF 20: Otázka č. 11a) Mám se rád/a.

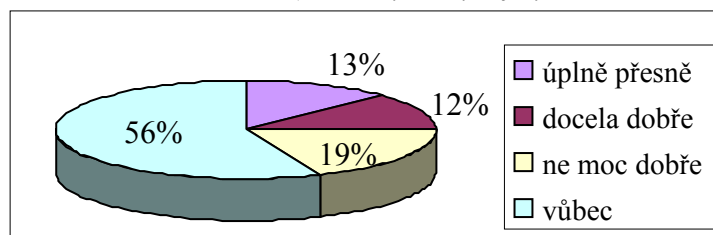
GRAF 21: Otázka č. 11b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.

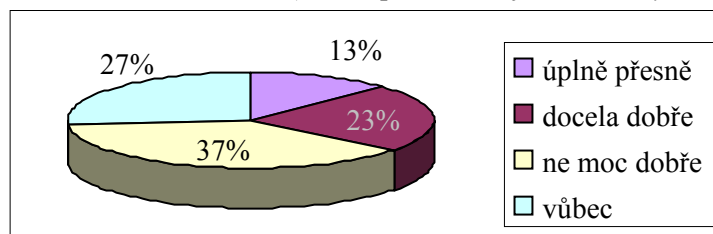
GRAF 22: Otázka č. 11c) Moc si o sobě nemyslím.

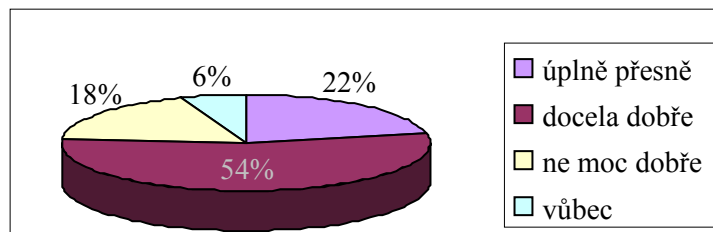
GRAF 23: Otázka č. 11d) Chci být někým jiným.

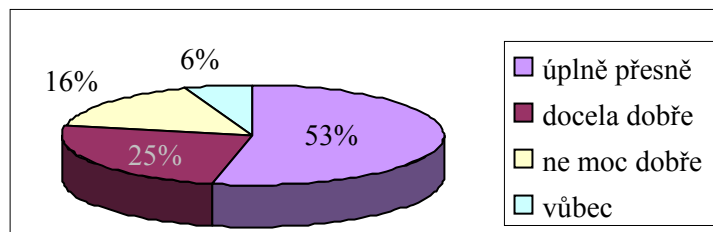
GRAF 24: Otázka č. 11e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.

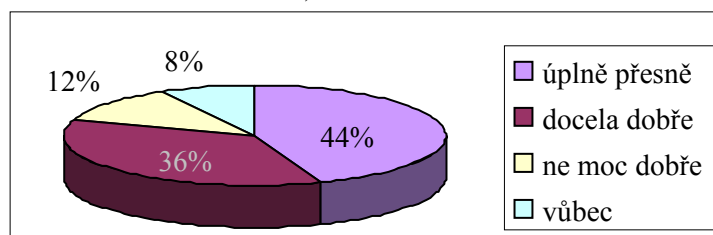
GRAF 25: Otázka č. 11f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.

GRAF 26: Otázka č. 11g) Chtěl/a bych zůstat takový/á, jaký/á jsem.

GRAF 27: Otázka č. 11h) Věřím ve svou budoucnost.

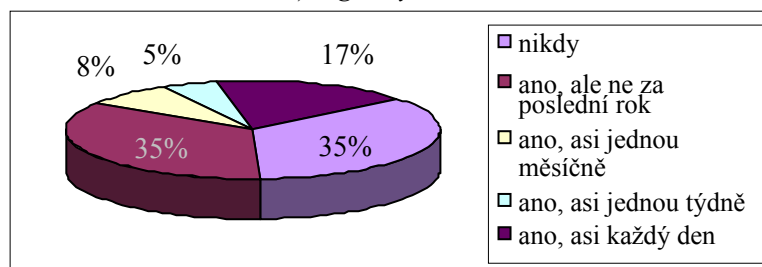

V oblasti sebepojetí nemá většina žáků problémy. Odchytky se vyskytly u dětí straších (14 – 16 let), což je vzhledem k období probíhající puberty pochopitelné.

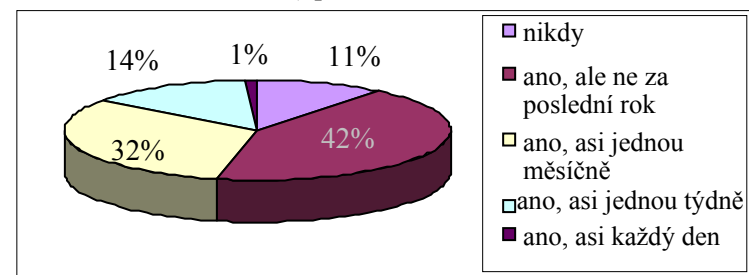
• **Otázka č. 12 - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

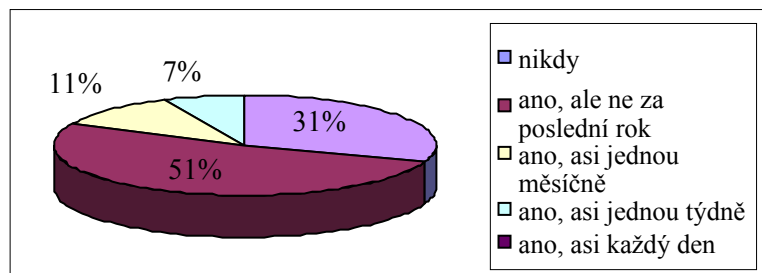
GRAF 28: Otázka č. 12a) cigarety/tabák

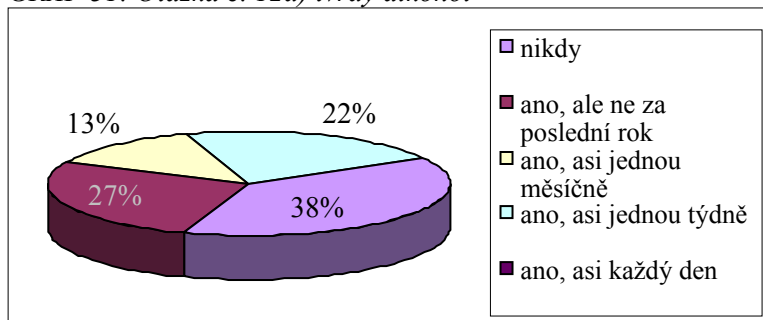
GRAF 29: Otázka č. 12b) pivo

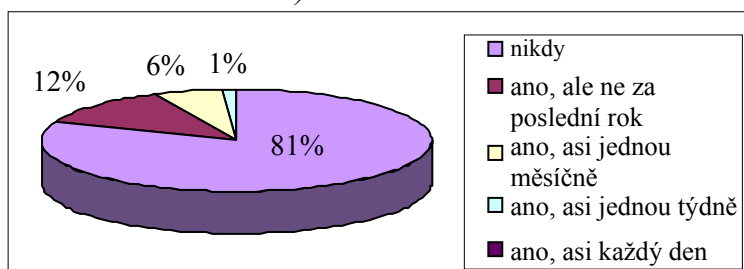
GRAF 30: Otázka č. 12c) víno

GRAF 31: Otázka č. 12d) tvrdý alkohol

GRAF 32: Otázka č. 12e) marihuana nebo hašiš

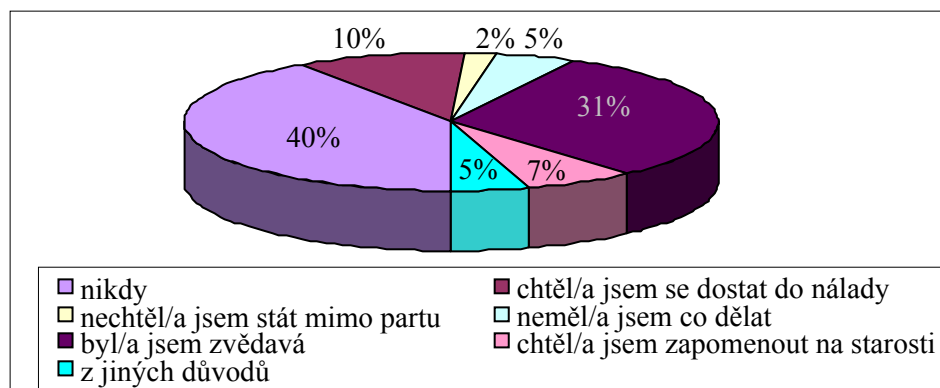
Výsledky otázek „12f) extáze“ a „12g) další nelegální drogy - pervitin, LSD, heroin, kokain atd.“, jsou totožné. Z celého vzorku jen jeden člověk vyzkoušel tyto látky, ale ne za poslední rok. U otázky „12h) téžavé látky – čichání toluenu, plynu do zapalovače“ je výsledek obdobný – 4% uvedla, že tyto látky vyzkoušela, ale ne za poslední rok; jeden člověk užívá tyto látky asi jednou měsíčně. Užívání tvrdých drog se tedy mezi dětmi prakticky téměř nevyskytuje.

Překvapivě 31% dětí nikdy nevyzkoušelo cigarety, pravidelných kuřáků je 17%. U alkoholu je nejrozšířenější pití piva, méně vína a ještě méně tvrdého alkoholu. Navzdory často uváděným statistikám o vysoké míře užívání marihuany mezi mladými lidmi z výzkumu vyplynulo, že 81% dětí marihuanu či hašiš nikdy nevyzkoušelo. Za pravidelného kuřáka marihuany lze z výzkumu označit jen jednoho člověka.

- **Otázka č. 13 - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu/drogy?**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

GRAF 33: Otázka č. 13 - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu/drogy?

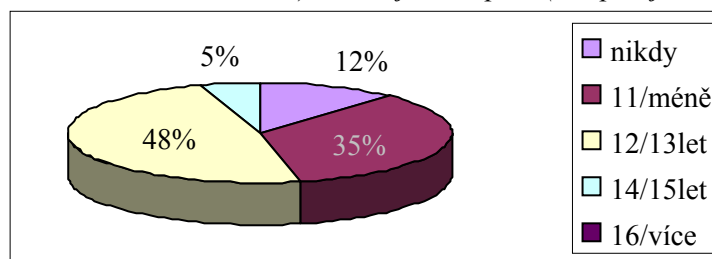

Jak vyplývá z Grafu 32, nejčastějším důvodem k vyzkoušení drogy je zvědavost (31%). Druhým nejčastějším důvodem je „chtěl/a jsem se dostat do nálady“. Jako jiné důvody byly uvedeny: „problémy v rodině“, „chutná mi to!“, „chtěl jsem to zkusit“, „chce kouřit a ostatní zkusit“. Při vyhodnocování dotazníků bylo patrné, že děti často nepovažují cigarety/ tabák a alkohol za drogy (proto vyšlo vysoké procento těch, co označilo, že drogy z otázky č.12 nikdy nevyzkoušelo).

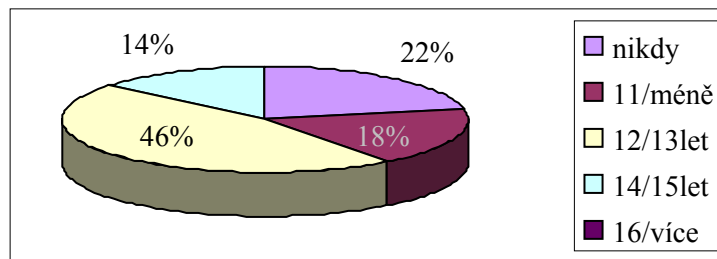
- **Otázka č. 14 - Kolik ti bylo, když jsi POPRVÉ (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

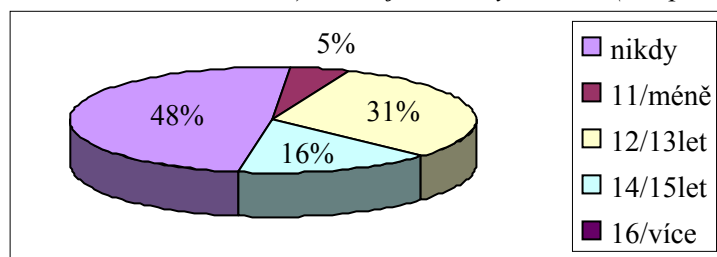
GRAF 34: Otázka č. 14a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).

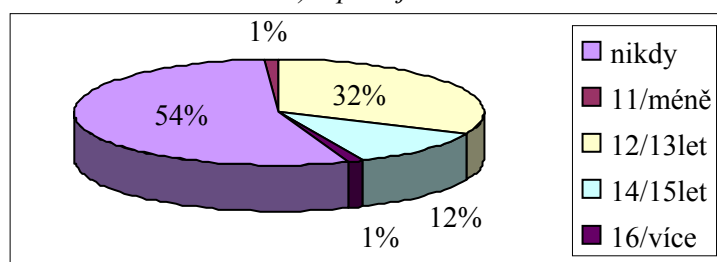
GRAF 35: Otázka č.14b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).

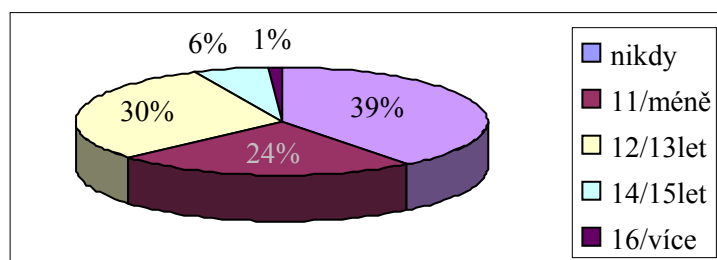
GRAF 36: Otázka č. 14c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).

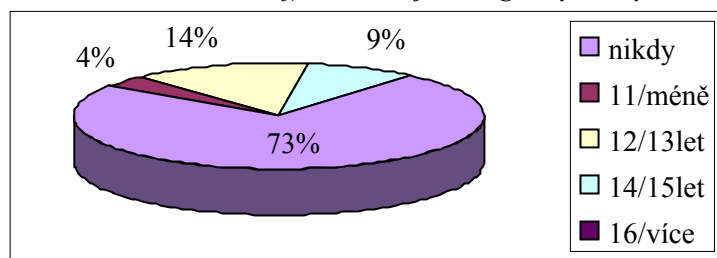
GRAF 37: Otázka č. 14d) Opil/a jsem se.

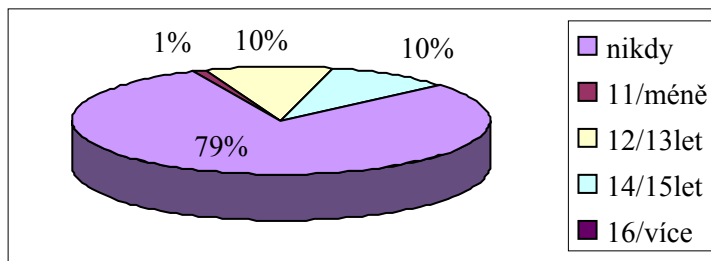
GRAF 38: Otázka č. 14) Vykouřil/a jsem první cigaretu.

GRAF 39: Otázka č. 14f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.

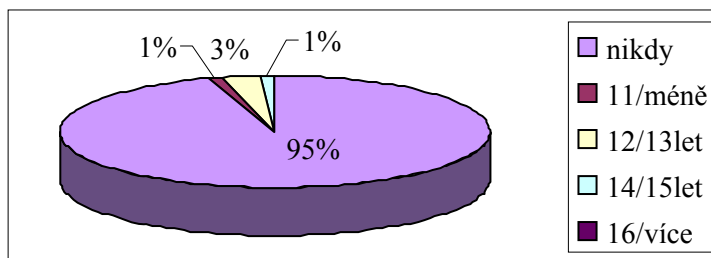

GRAF 40: Otázka č. 14h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.

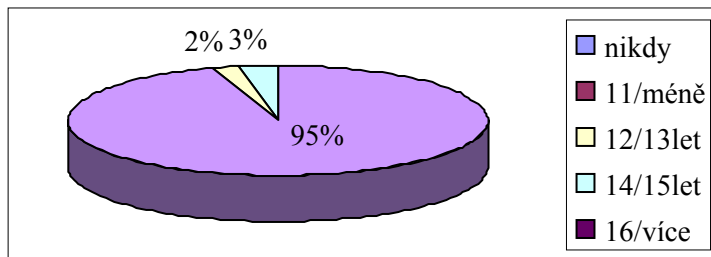

Výsledky otázek č.: „14g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.)“, „14i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.)“ a „14j) Vyzkoušel/a jsem extázi.“ jsou totožné – vždy jen jeden člověk vyzkoušel tyto látky a to ve věku 12/13 let.

GRAF 41: Otázka č. 14k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.), abych se sjel/a.

GRAF 42: Otázka č. 14l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.

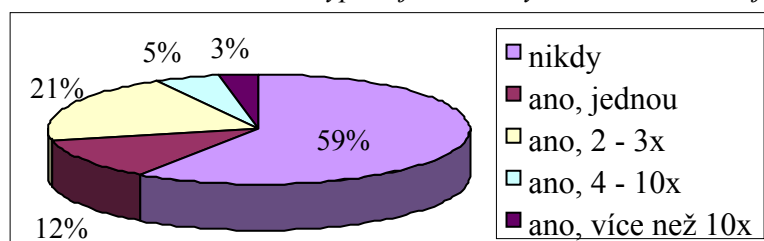

Experimentování s návykovými látkami (hlavně s alkoholem a cigaretami/tabákem) u dětí nejčastěji začíná v 11/méně a 12/13 letech. Téměř 50% dětí ze zkoumaného vzorku se někdy v životě opilo (nejčastěji ve 12/13 letech), což pokládám za alarmující zjištění. Stálými kuřáky byly děti někdy v životě ve 27% případech. Marihuanu nejčastěji vyzkoušely ve 12/13 nebo 14/15 letech (obě možnosti byly zastoupeny 10% dětí). Nelegální látky nejsou mezi dětmi téměř vůbec aktuálním tématem (viz výše). O něco málo větší zkušenosti mají děti s inhalanty (5%) a s kombinací alkohol s léky (rovněž 5%).

- Otázka č. 15 - Vypil/a jsi už někdy tolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný; jedna dívka nevyplnila)

GRAF 43: Otázka č. 15 - Vypil/a jsi už někdy tolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

Zde se počet dětí, které uvedly, že se někdy v životě opily, liší (oproti podotázce 14d), avšak jen nepatrně.

- Otázka č. 16 - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

TABULKA 3: Otázka č.16

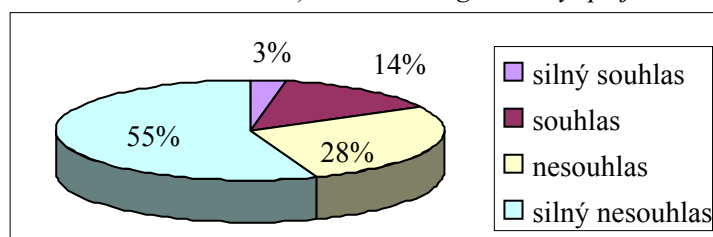
Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?		
	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	58%	42%
b) pivo	41%	59%
c) víno	38%	62%
d) tvrdý alkohol	54%	46%
e) marihuana nebo hašiš	76%	24%
f) extáze	95%	5%
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	96%	4%
h) těkavé látky (čichání toulenu, plynu do zapalovače atd.)	96%	4%

Zde mě překvapilo, že nadpoloviční většina dětí uvedla, že nechce nikdy vyzkoušet cigarety/tabák. U alkoholu je tomu naopak. Mezní drogou, kterou by děti vyzkoušely, se nejčastěji ukázala být marihuana. Další nelegální drogy by chtělo vyzkoušet vždy asi 5% dětí.

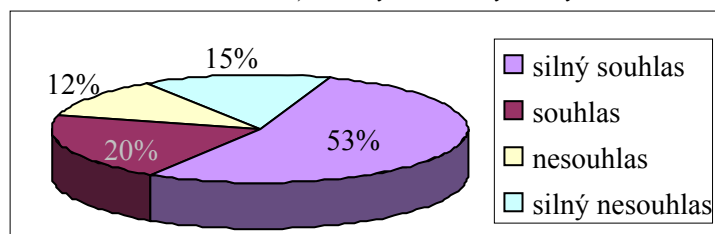
- **Otázka č. 17 - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:**

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

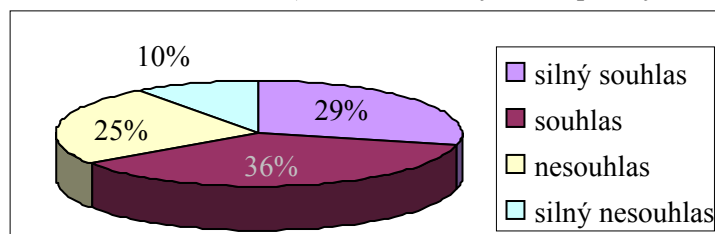
GRAF 44: Otázka č. 17a) Užívání drog může být příjemná činnost.

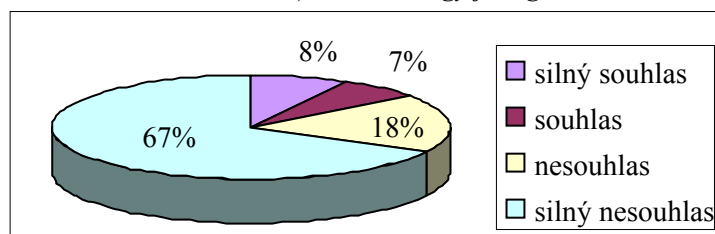
GRAF 45: Otázka č. 17b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.

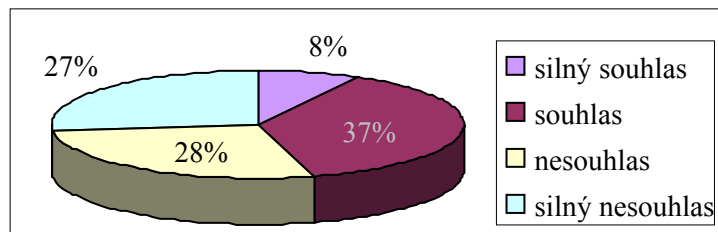
GRAF 46: Otázka č. 17c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami

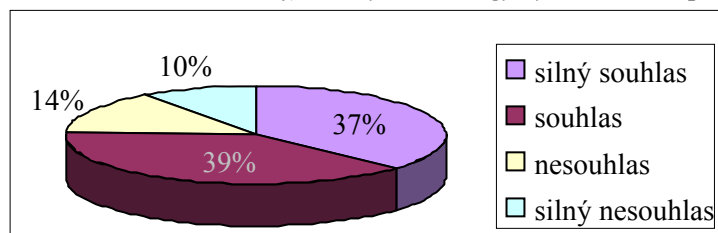
GRAF 47: Otázka č. 17d) Užívat drogy je legrace

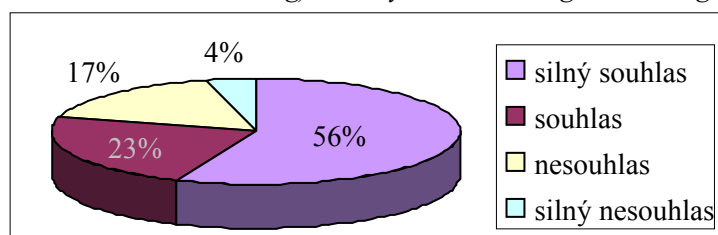
GRAF 48: Otázka č. 17e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.

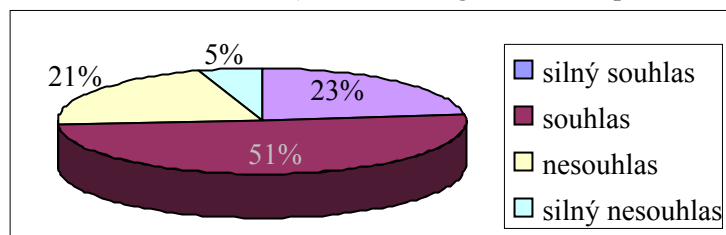
GRAF 49: Otázka č. 17f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.

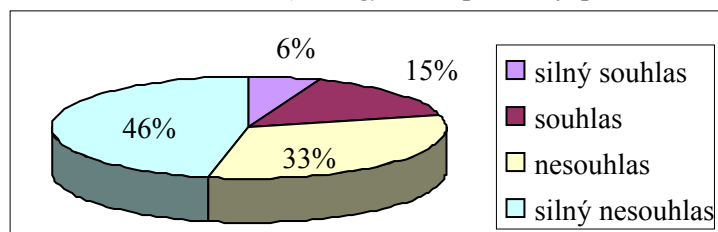
GRAF 50: Otázka č. 17g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.

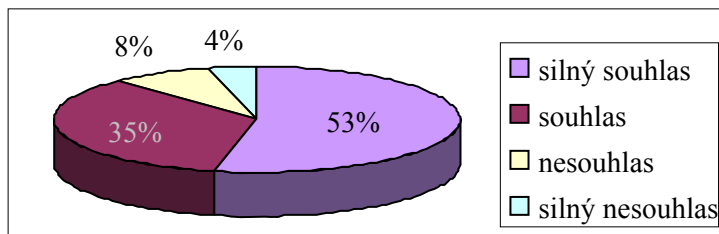
GRAF 51: Otázka č. 17h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.

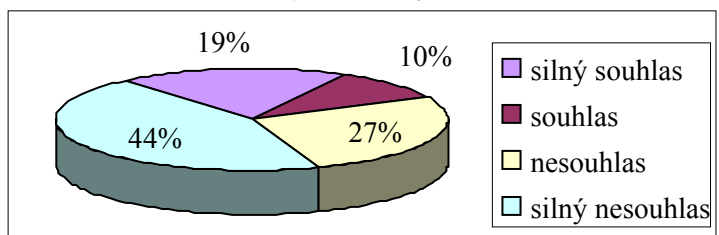
GRAF 52: Otázka č. 17i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.

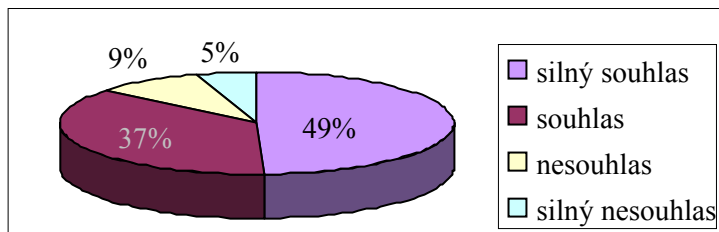
GRAF 53: Otázka č. 17j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.

GRAF 54: Otázka č. 17k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.

GRAF 55: Otázka č. 17l) Experimentovat s drogami znamená vzdát se kontroly nad svým životem.

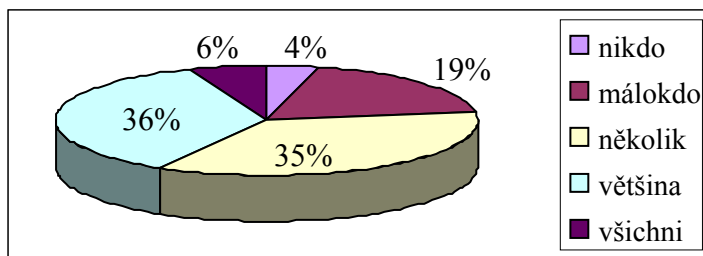

Z výsledků lze vidět, že děti vnímají užívání drog jako nebezpečný jev (vždy cca 80%).
Chtějí, aby byly ve škole informovány o jejich rizicích.

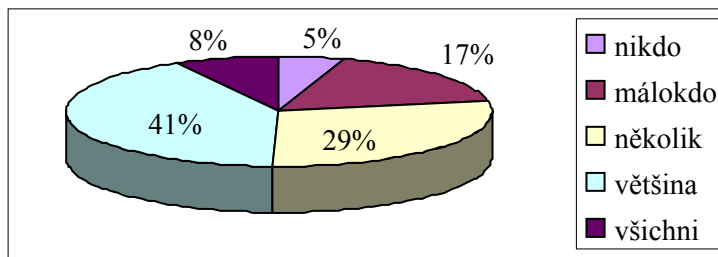
• Otázka č. 18 - Odhadni, kolik z tvých přátel:

(pozn. jeden dotazník nehodnotitelný)

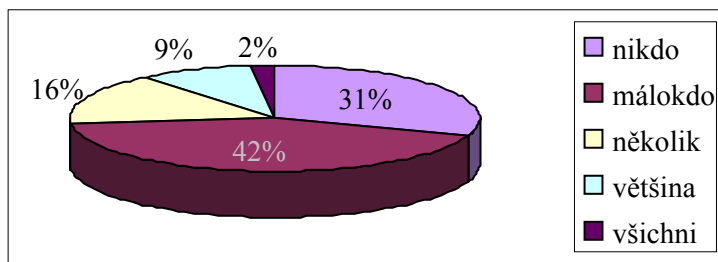
GRAF 56: Otázka č. 18a) kouří cigarety

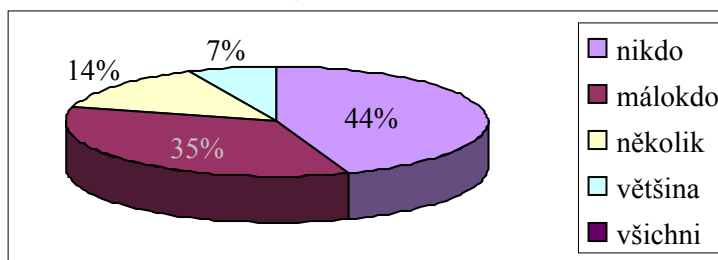
GRAF 57: Otázka č. 18b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)

GRAF 58: Otázka č. 18c) se opije alespoň jednou za týden

GRAF 59: Otázka č. 18d) kouří marihuanu nebo hašiš

Otázky číslo 18e), 18f), 18g) a 18h) vyšly podobně, viz níže:

18e) bere extázi: nikdo 91%; málokdo 7%; několik 1%; většina 1%

18f) bere LSD nebo jiný halucinogen: nikdo 95%; málokdo 4%; většina 1%

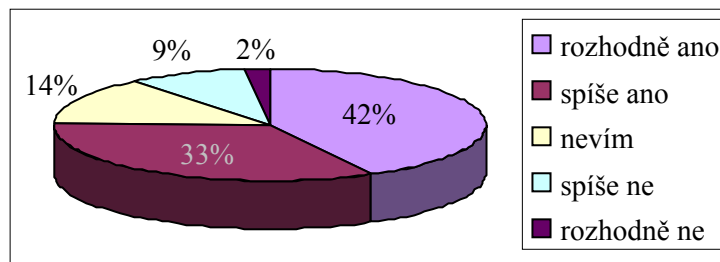
18g) čichá těkavé látky (toluen apod.): nikdo 91%; málokdo 7%; většina 2%

18h) jí halucinogenní houby: nikdo 92%; málokdo 5%; většina 3%

Mezi vrstevníky dětí je opět nejrozšířenější užívání cigaret/tabáku a alkoholu. Užívání marihuany či hašiše není ani mezi nimi příliš rozšířeno. Další návykové látky (ostatní nelegální a tvrdé legální) užívá minimum přátel dětí.

- **Otázka č. 19 - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?**

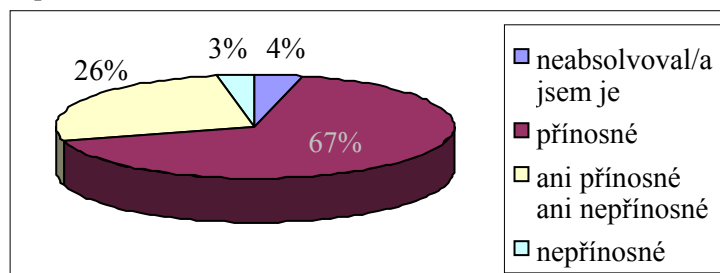
GRAF 60: Otázka č. 19 - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

Až 75% dětí vnímá, že se při blocích primární prevence dozví něco nového, což považují za úspěch programu; 11% žáků míní, že jim bloky nic nového nepřinášejí.

- **Otázka č. 20 - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné, nebo nepřínosné?**

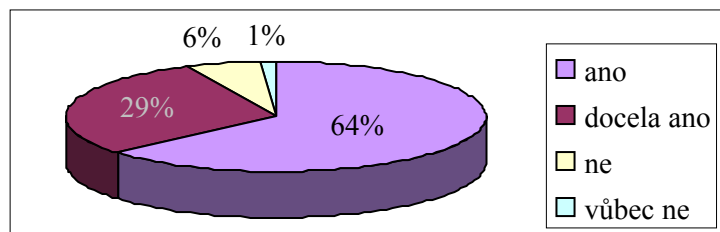
GRAF 61: Otázka č. 20 - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné, nebo nepřínosné?

Téměř 70% dětí vnímá bloky primární prevence jako přínosné, za nepřínosné je považují pouze 4%.

- **Otázka č. 21 – Jsou Ti sympatičtí lektori primární prevence?**

GRAF 62: Otázka č. 21 – Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

Dokonce 93% dětí jsou lektori primární prevence sympatičtí, což považují za pozitivní zjištění. Je to velmi povzbudivé pro mou další lektorskou práci.

4.3 Kvalitativní vyhodnocení výzkumu – faktory ovlivňující program primární prevence

V další části mého výzkumu jsem se zaměřila na kvalitativní analýzu odpovědí v dotaznících. Jak jsem již zmínila výše, uváděly děti v kvantitativní části nejčastěji užívání alkoholu a cigaret/tabáku. Proto jsem si vzorek rozdělila do pěti skupin pravidelných uživatelů a pokusila se vysledovat faktory, které by mohly mít vliv na úspěšnost programu primární prevence, resp. postoj těchto žáků k návykovým látkám.

Rozdělení skupin:

1. Děti kouřící denně
2. Děti kouřící asi jednou týdně
3. Děti kouřící asi jednou měsíčně
4. Děti užívající alkohol asi jednou týdně
5. Děti užívající alkohol asi jednou měsíčně

4.3.1 Děti kouřící denně

Tato skupina se skládá ze sedmnácti dětí, a to dvanácti dívek a pěti chlapců. Jedná se pouze o žáky osmých (6 dětí) a devátých (11 dětí) ročníků.

- **Rodina**

Dvanáct dětí pochází z rozvedené či neúplné rodiny. Vztahy v rodině - tzn. jestli si členové rodiny rozumí; zda rodiče mají o dítě zájem, vědí s kým a kde tráví svůj volný čas - je poměr hodnocení pozitivně/negativně téměř vyrovnaný (9:8). Téměř polovina dětí z této skupiny pochází z bohatších rodin

Z uvedeného jsem vyvodila, že typ rodiny může mít vliv na míru kouření cigaret/tabáku mezi dětmi. Ekonomické podmínky rodiny zřejmě napomáhají kuřáctví (větší kapesné = snadnější nákup cigaret).

- **Volný čas**

Co se týče volného času, tráví ho děti z této skupiny vesměs obdobně jako všichni ostatní (počítač, sport, ostatní koníčky), avšak se zde ukázala vysoká míra těch, kteří někdy chodí

večer za zábavou - z nich 4 chlapci a 11 dívek! Tento fakt si lze vysvětlit tím, že psychosociální dozrávání děvčat probíhá dříve než u chlapců.

- **Školní klima**

Obecně žáci z této skupiny hodnotí školní klima pozitivně (jen dva negativně). Avšak polovina z nich chodí někdy „za školu“. Přímé důvody k tomuto jevu by si zasloužily další samostatné zkoumání.

- **Duševní pohoda (sebepojetí, sebehodnocení)**

Děti vnímají sebe sama dobře, nevyskytly se v tomto směru žádné velké problémy, avšak je nutno podotknout, že hůře se hodnotily dívky než chlapci. Myslím, že v tom hraje roli fakt, že dívky v tomto věku kladou velký důraz na svůj vzhled, čemuž silně napomáhají média (především časopisy typu: „Bravo Girl!“, „Dívka“ apod.)

- **Vliv vrstevnických skupin**

100% dětí uvádí, že jejich přátelé kouří cigarety/tabák a pijí alkohol (minimálně vždy několik přátel). U dvanácti z nich užívají přátelé i marihuanu.

Čtrnáct dětí z této skupiny užívá zároveň pravidelně i alkohol, tři kouří marihuanu. Devět dětí by marihuanu chtělo vyzkoušet, což si spojují s tím, že jsou kuřáky, protože – jak je známo – právě tímto způsobem se marihuana užívá. Další nelegální návykové látky nemají zájem vyzkoušet.

4.3.2 Děti kouřící asi jednou týdně

Dětí, které kouří cigarety/tabák asi jednou týdně, je pět; z toho dvě dívky a tři chlapci. Jedná se o žáky sedmých, osmých i devátých ročníků (2 : 1 : 2).

Vzhledem k velikosti této skupiny jsem se omezila jen na výčet faktorů a nepouštěla jsem se do hodnotících závěrů.

- **Rodina**

Tři děti jsou z neúplných rodin/po rozvodu rodičů. Co se týká ekonomického zajištění, jedná se o rodiny průměrné. Vztahy v rodinách jsou také dobré.

- **Volný čas**

Děti z této skupiny tráví svůj volný čas opět obdobně jako ostatní děti (hlavně počítač a sport).

- **Školní klima**

Školní klima je zde vnímáno jak pozitivně tak negativně (3:2). Za školu chodí pouze jedno z dětí.

- **Duševní pohoda (sebepojetí, sebehodnocení)**

Se sebehodnocením a sebepojetím nemají děti z této skupiny problém.

- **Vliv vrstevnických skupin**

Opět u 100% dětí přátelé kouří cigarety/tabák a pijí alkohol (minimálně vždy několik přátel).

Alkohol užívají také pravidelně tři děti. Vyzkoušet nelegální návykové látky (marihuanu či hašiš) by chtěly dvě z nich.

4.3.3 Děti kouřící asi jednou měsíčně

Tato skupina se skládá pouze ze tří dětí (všechno chlapci) ze sedmého (2) a devátého (1) ročníku. Je hodně malá, proto se opět nebudu pouštět do závěrů.

- **Rodina**

Jeden chlapec pochází z neúplné rodiny, jeden pochází z rodiny po rozvodu rodičů. Rodinné vztahy všichni chlapci hodnotí dobře. Dva pocházejí z bohatších rodin.

- **Volný čas**

Svůj volný čas tráví tato skupina u počítače a sportem, večer chodí za zábavou jen jeden z chlapců.

- **Školní klima**

Ve škole se cítí dobře, vztahy s učiteli i se spolužáky jsou hodnoceny kladně. „Za školu“ nechodí nikdo z nich.

- **Duševní pohoda (sebepojetí, sebehodnocení)**

S duševní pohodou nemá problém žádný z chlapců.

- **Vliv vrstevnických skupin**

Jako u dvou předchozích skupin - 100% dětí uvádí, že jejich přátelé kouří pravidelně cigarety/tabák a pijí alkohol (minimálně vždy několik přátel).

Alkohol tato skupina neužívá, nelegální návykové látky by chtěl vyzkoušet jeden z nich (opět marihuanu).

4.3.4 Děti užívající alkohol asi jednou týdně

Dětí, které pijí alkohol asi jednou týdně, je šest; z toho jsou čtyři chlapci a dvě dívky. Jedno z dětí chodí do sedmého ročníku, ostatní do osmého ročníku. Zde se jedná zase o malou skupinu dětí, proto nenastiňuji další závěry.

- **Rodina**

Dětí z neúplných rodin či z rodin po rozvodu rodičů jsou zde čtyři. Rodinné vztahy jsou vesměs dobré. Více jak polovina dětí pochází z bohatších rodin (4 děti).

- **Volný čas**

Způsob trávení volného času je opět obdobný (počítač, sport, jiné koníčky). Ale čtyři z nich chodí někdy večer za zábavou.

- **Školní klima**

Se školním prostředím nemají děti problémy. „Za školu“ nechodí nikdo z nich.

- **Duševní pohoda (sebepojetí, sebehodnocení)**

Sebehodnocení a sebepojetí bylo u všech hodnoceno kladně.

- **Vliv vrstevnických skupin**

Přátelé všech dětí kouří cigarety/tabák a pijí alkohol (minimálně vždy několik přátel).

Jen jeden žák z této skupiny zároveň kouří pravidelně cigarety. Nelegální drogy nechce vyzkoušet nikdo z nich.

4.3.5 Děti užívající alkohol asi jednou měsíčně

Tato skupina dětí se skládá z 21 chlapců a 9 dívek a jsou zastoupeni žáky sedmých (6) , osmých (11) i devátých (12) ročníků.

- **Rodina**

Dvanáct dětí z této skupiny je z neúplných/rozvedených rodin. Většina opět hodnotí rodinné vztahy kladně. Co se týká ekonomického zajištění, pochází 8 dětí z bohatších, 19 z průměrných a 3 z chudších rodin.

S ohledem na malou frekvenci užívání alkoholu u těchto dětí typ rodiny a její ekonomický statut nemají zřejmě tak průkazný vliv.

- **Volný čas**

Naprostá většina se věnuje ve volném čase počítači a sportu. Dalším koníčkům asi polovina z nich. Večer za zábavou někdy chodí deset dětí. Není vyloučené, že právě při této příležitosti sáhnou ke sklenici alkoholu.

- **Školní klima**

Školní klima vnímá pozitivně sedmnáct žáků, negativně pět žáků. Vztah s učiteli negativně, ale vztah se spolužáky pozitivně hodnotí osm dětí. „Za školu“ někdy chodí dva z nich.

- **Duševní pohoda (sebepojetí, sebehodnocení)**

Se sebehodnocením nemají děti velké problémy. Tendence hodnotit se hůře mají opět dívky.

- **Vliv vrstevnických skupin**

Opět naprostá většina dětí uvádí, že jejich přátelé kouří cigarety/tabák a pijí alkohol (minimálně vždy několik přátel).

Čtyři děti kouří ještě pravidelně cigarety, jen jeden i marihuanu. Další nelegální drogy chce vyzkoušet sedm z nich.

4.3.6 Ostatní poznatky z kvalitativního výzkumu

Během vyhodnocování jsem zaregistrovala, že problémy se sebepojetím a sebehodnocením mají hlavně dívky. Tyto problémy uvádějí i děti z neúplných rodin a z rodin po rozvodu rodičů. V případech negativního vnímání školního klimatu se objevuje častěji záškoláctví. Děvčata tíhnou více k cigaretám, chlapci naopak k alkoholu.

Skupinu těch, co nikdy nevyzkoušely žádnou návykovou látku, zastupuje pouze pět dětí. Tvoří ji chlapci a všichni chodí do sedmého ročníku. Vztahy v rodině vnímají dobře, čtyři žijí v úplné rodině. Problémy se sebehodnocením a sebepojetím nemají žádné, všichni uvádějí příznivé školní klima. Z jejich kamarádů téměř nikdo neužívá žádnou návykovou látku. Experiment s drogou chtějí vyzkoušet dva z nich (jeden víno, jeden pivo).

5. ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit úspěšnost dlouhodobého programu všeobecné primární prevence o.s. Prev-Centrum. Rovněž jsem se zaměřila na faktory, které by tuto úspěšnost mohly ovlivňovat. Výzkumná data jsem získala pomocí dotazníků od 102 dětí, které se tohoto programu účastní od šestého ročníku základní školy.

Ze získaných dat vyplynulo, že tento program primární prevence lze, podle mého názoru, považovat za úspěšný, jelikož děti vnímají užívání návykových látek (především nelegálních) za rizikové chování, kterému je lépe se vyhnout. Děti jsou dostatečně informovány o všech rizicích, dále jsou schopny: čelit skupinovému tlaku, diskutovat, kooperovat a komunikovat. Dalším kladem tohoto programu, který bych ráda zmínila, je úzká spolupráce metodiků primární prevence jednotlivých ZŠ s lektory primární prevence, bloky primární prevence jsou pak o to více „šity na míru“.

Na co se však je třeba zaměřit při blocích primární prevence je ten fakt, že alkohol a cigarety jsou rovněž návykové látky, i když legální, a závislost na nich je rovněž sociálně nežádoucí jev. Ze sebraných dat vyplynulo, že si toto nebezpečí děti dostatečně neuvědomují a tyto látky za drogy často nepovažují. Myslím, že je to dáno mnohdy velmi tolerantním postojem dnešní společnosti k závislosti na cigaretách a alkoholu. Obě drogy jsou také poměrně snadno dostupné (zákon o zákazu prodeje těchto látek osobám mladším osmnácti let se často nedodrжуje). Tolerantní postoj je navíc podporován médii (reklama, filmy, tisk apod.).

Ze sledovaných faktorů, jež by mohly, dle mého názoru, ovlivňovat úspěšnost programu, jsem neshledala žádný, který bych mohla považovat za obecně určující. Ze získaných dat vyplynula vzájemná součinnost faktorů jako jsou: rodinný život, způsob trávení volného času, školní klima, tlak vrstevnických skupin – tedy faktory vnější. Z uvedeného jsem vyvodila, že pravděpodobně finálním určujícím faktorem je faktor vnitřní, tedy osobnostní individuální vlastnosti každého jedince, na který jsem se v mém výzkumu nesoustředila.

Pokud je všeobecná primární prevence prováděna včas (nejlépe od začátku povinné školní docházky, kdy slábne vliv rodiny) a důkladně, tj. dle zásad efektivní primární prevence (viz kapitola 2.7), má na děti jistě nemalý vliv. Jeho míra je však ovlivněna celou řadou dalších faktorů, které by si zasloužily další výzkum.

POUŽITÁ LITERATURA

- Galla, M. et. al. (Sananim). **Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí: Příručka o efektivní školní drogové prevenci.** 1.vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2005
- Kalina, K. a kolektiv. **Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup.** 1.vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, ISBN 80-86734-05-6
- Kalina, K. a kolektiv. **Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup.** 1.vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2003, ISBN 80-86734-05-6
- McGrath, J., Sumnall, H., McVeigh, J., Bellis, M. **Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací, nejnovější výzkumné poznatky.** 1.vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2007, ISBN 978-80-87041-16-1
- Zábranský, T. **Drogová epidemiologie.** 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003, ISBN 80-244-0709-4
- Linhart, J. a kolektiv. **Slovník cizích slov pro nové století,** Dialog, 2004, ISBN 80-85843-61-7
- Kolektiv autorů. **Vybrané termíny primární prevence** [online]. Praha: MŠMT, 2007 [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW:
<<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/JCHVybraneterminyprimarniprevence.doc>>
- **Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek** [online]. Praha: MŠMT, 2005. [cit. 2008-03-07] Dostupný na WWW:
<<http://www.ac.ippp.cz/pdf/JChStandardyPP.pdf>>
- **Národní strategie protidrogové politiky ČR na období 2005 – 2009** [online], Praha. [cit. 2008-03-06]. ISBN 80-86734-39-0. Dostupný na WWW:
<<http://www.mvcr.cz/bezpecnost/drogy/ns.pdf>>
- **Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních** [online]. Praha:MŠMT, 2007. [cit. 2008-03-03]. Dostupný na WWW:
<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/PH_20006_07_51_MP_k_preveni_SPJ_k_podpisu_mini.doc>
- **Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v roce 2006.** Praha: Úřad vlády České republiky – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS), 2007. ISBN 978-80-87041-22-2

- **Zaostřeno na drogy 2/2007 (ročník pátý) - Systémový přístup v prevenci užívání návykových látek. Co funguje a nefunguje v primární prevenci.** Praha: Úřad vlády České republiky, 2007.
- **Zaostřeno na drogy 1/2006 (ročník čtvrtý) - Primární prevence užívání drog. Základní principy a efektivní programy,** Úřad vlády ČR, Praha, 2006
- Skácelová, L.: **Primární prevence užívání návykových látek (úvod do problematiky)** [online]. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW:
<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/semin/LP_PhDr_L_Skacelova.pdf>
- PhDr. Martanová, V.: **Popis procesu certifikace primární prevence užívání návykových látek (PP UNL)** [online]. [cit. 2008-04-02]. Dostupný na WWW:
<<http://www.adiktologie.cz/download/827/Proces-certifikace-Veronika-Martanova.pdf>>

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Znění dotazníku
- Příloha č. 2: Tabulky výsledků 1
- Příloha č. 3: Tabulky výsledků 2
- Příloha č. 4: Tabulky výsledků 3
- Příloha č. 5: Tabulky výsledků 4
- Příloha č. 6: Tabulky výsledků 5
- Příloha č. 7: Tabulky výsledků 6

Příloha č. 1: Znění dotazníku

- Tento dotazník slouží k vypracování závěrečné vysokoškolské práce
- Nespěchejte prosím a dotazník řádně vyplňte.
- **Dotazník je anonymní, proto prosím nepište na dotazník své jméno.**
- Pokud uvedené odpovědi neodpovídají vaší situaci, zvolte odpověď, která je této situaci nejbližší.
- **Zvolenou odpověď označte X.**
- **Pokud chcete svoji odpověď změnit, původní X zakroužkujte a označte jinou odpověď.**

1. Jsi chlapec nebo dívka?

- ☐ chlapec
☐ dívka

2. Kolik ti je let?

.....

3. Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

☐ 1,00 – 1,5	☐ 3,01 – 3,5
☐ 1,51 – 2,00	☐ 3,51 – 4,0
☐ 2,01 – 2,5	☐ 4,01 – 4,5
☐ 2,51 – 3,00	☐ 4,51 a horší

4. Jaké vzdělání mají tvoji rodiče?

Otec

- ☐ základní
☐ je vyučený
☐ ukončil střední školu s maturitou
☐ vysokoškolské
☐ nevím

Matka

- ☐ základní
☐ je vyučená
☐ ukončila střední školu s maturitou
☐ vysokoškolské
☐ nevím

5. Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti? (Označ každou z odpovídajících možností)

☐ otec	☐ nevlastní otec
☐ matka	☐ nevlastní matka
☐ sourozenci (vlastní i nevlastní)	☐ příbuzní
☐ dědeček, babička	☐ jiní lidé než příbuzní

6. Hodnotíš svoji rodinu jako:

☐ velmi bohatou	☐ je spíše chudší
☐ je dost bohatá	☐ je dost chudá
☐ je spíše bohatá	☐ je velmi chudá
☐ je tak asi průměrná	

7. Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	
vůbec				
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	☐	☐	☐	☐
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	☐	☐	☐	☐
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	☐	☐	☐	☐
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	☐	☐	☐	☐
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	☐	☐	☐	☐

8. Jak často (pokud vůbec) se věnuješ následujícím činnostem?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	nikdy	párkrát	jednou či 2x	aspoň 1x	
téměř					
denně	☐	za rok	za měsíc	za týden	☐
a) Hraji počítačové hry.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Surfuji na internetu.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	☐	☐	☐	☐	☐
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	☐	☐	☐	☐	☐
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	☐	☐	☐	☐	☐
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	☐	☐	☐	☐	☐
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	☐	☐	☐	☐	☐

9. S kterými výroky o tvé škole souhlasíš? (Zaškrtni jedno políčko v každém řádku, zvol odpověď, která nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš)

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	☐	☐
b) S učiteli vycházím dobře.	☐	☐
c) Ve škole je dobrá atmosféra.	☐	☐
d) Učitelé mi věří.	☐	☐
e) Ve škole mě berou vážně.	☐	☐
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor.	☐	☐
g) Se spolužáky vycházím dobře.	☐	☐
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	☐	☐
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	☐	☐
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	☐	☐

10. Chodíš „za školu“?

- ☐ nikdy
- ☐ ano, ale méně než jednou za měsíc
- ☐ ano, tak jednou za měsíc nebo týden
- ☐ ano, několikrát týdně

11. Jak přesně popisují následující výroky tvé pocity?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	
vůbec				
a) Mám se rád/a.	☐	☐	☐	☐
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	☐	☐	☐	☐
c) Moc si o sobě nemyslím.	☐	☐	☐	☐
d) Chci být někým jiným.	☐	☐	☐	☐
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	☐	☐	☐	☐
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	☐	☐	☐	☐
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	☐	☐	☐	☐
h) Věřím ve svou budoucnost.	☐	☐	☐	☐

12. Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	☐	☐	☐	☐	☐
b) pivo	☐	☐	☐	☐	☐
c) víno	☐	☐	☐	☐	☐
d) tvrdý alkohol	☐	☐	☐	☐	☐
e) marihuana nebo hašiš	☐	☐	☐	☐	☐
f) extáze	☐	☐	☐	☐	☐
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	☐	☐	☐	☐	☐
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	☐	☐	☐	☐	☐

13. Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu/drogy?

(z uvedených možností označ tu nebo ty, které tě k tomu vedly)

- ☐ nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12
- ☐ chtěl/a jsem se dostat do nálady
- ☐ nechtěl/a jsem stát mimo partu
- ☐ neměl/a jsem co dělat
- ☐ byl/a jsem zvědavý/á
- ☐ chtěl/a jsem zapomenout na starosti
- ☐ bylo to z jiných důvodů, uveďte z jakých

.....

14. Kolik ti bylo, když jsi POPRVÉ (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	nikdy	11/méně	12/13	14/15	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	☐	☐	☐	☐	☐
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	☐	☐	☐	☐	☐
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	☐	☐	☐	☐	☐
d) Opil/a jsem se.	☐	☐	☐	☐	☐
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	☐	☐	☐	☐	☐
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	☐	☐	☐	☐	☐
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	☐	☐	☐	☐	☐
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	☐	☐	☐	☐	☐
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	☐	☐	☐	☐	☐
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	☐	☐	☐	☐	☐
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	☐	☐	☐	☐	☐

15. Vypil/a jsi už někdy tolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

- ☐ nikdy
☐ ano, jednou
☐ ano, 2 - 3krát
☐ ano, 4 - 10krát
☐ ano, více než 10krát

16. Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	☐	☐
b) pivo	☐	☐
c) víno	☐	☐
d) tvrdý alkohol	☐	☐
e) marihuana nebo hašiš	☐	☐
f) extáze	☐	☐
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	☐	☐
h) těkavé látky (čichání toulenu, plynu do zapalovače atd.)	☐	☐

17. Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:
(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	☐	☐	☐	☐
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	☐	☐	☐	☐
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	☐	☐	☐	☐
d) Užívat drogy je legrace.	☐	☐	☐	☐
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	☐	☐	☐	☐
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	☐	☐	☐	☐
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	☐	☐	☐	☐
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	☐	☐	☐	☐
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	☐	☐	☐	☐
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	☐	☐	☐	☐
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	☐	☐	☐	☐
l) Experimentovat s drogami znamená vzdát se kontroly nad svým životem.	☐	☐	☐	☐

18. Odhadni, kolik z tvých přátel...(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	☐	☐	☐	☐	☐
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	☐	☐	☐	☐	☐
c) se opije alespoň jednou za týden	☐	☐	☐	☐	☐
d) kouří marihuanu nebo hašiš	☐	☐	☐	☐	☐
e) bere extázi	☐	☐	☐	☐	☐
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	☐	☐	☐	☐	☐
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
h) jí halucinogenní houby	☐	☐	☐	☐	☐

19. Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

- ☐ rozhodně ano
☐ spíše ano
☐ nevím
☐ spíše ne
☐ rozhodně ne

20. Myslíš si, že tyto bloky primární prevence byly pro tebe přínosné nebo nepřínosné?

- ☐ neabsolvoval/a jsem je
☐ přínosné
☐ ani přínosné ani nepřínosné
☐ nepřínosné

21. Jsou ti sympatičtí lektoři primární prevence?

- ☐ ano
- ☐ docela ano
- ☐ ne
- ☐ vůbec ne

PŘÍLOHA Č. 2: Tabulky výsledků 1

ZŠ BOTIČSKÁ - 7.třída

počet žáků celkem:	18
přítomno:	11

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	9
dívek:	2

2. otázka - Kolik je ti let?	
12 let	1
13 let	9
14 let	1

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	2
1,51 - 2,00	2
2,01 - 2,5	2
2,51 - 3,00	1
3,01 - 3,5	3
3,51 - 4,0	1
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	0	základní	1
vyučen	5	vyučen	6
SS s maturitou	3	SS s maturitou	3
VŠ	1	VŠ	1
nevím	2	nevím	0

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka + sourozenci	6
otec + nevlastní matka + sourozenci	1
matka + nevlastní otec	1
matka + nevlastní otec + sourozenci + příbuzní	1
matka + sourozenci	1
matka	1

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	0
je dost bohatá	1
je spíše bohatá	3
je tak asi průměrná	5
je spíše chudší	2
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	3	5	3	0
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	7	4	0	0
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	7	3	1	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	6	5	0	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	5	3	2	1

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	1	1	0	2	7
b) Surfuji na internetu.	0	2	1	2	6
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	0	0	0	7	4
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	2	2	4	3	0
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	7	1	2	0	1
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	4	2	0	3	2
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	11	0	0	0	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	7	4
b) S učiteli vycházím dobře.	8	3
c) Ve škole je dobrá atmosféra	5	6
d) Učitelé mi věří	7	4
e) Ve škole mě berou vážně.	5	6
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	7	4
g) Se spolužáky vycházím dobře	6	5
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	6	5
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	7	4
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	8	3

10.otázka - Chodíš za školu?	
nikdy	11
ano, ale méně než 1/měsíc	0
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	0
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky Tvé pocity?				
	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	4	3	3	1
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	6	2	2	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	5	3	1	2
d) Chci být někým jiným.	4	0	2	5
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	3	2	4	2
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	3	6	0	2
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	7	1	2	1
h) Věřím ve svou budoucnost.	6	1	2	2

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:					
	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	1	5	4	1	0
b) pivo	3	4	3	1	0
c) víno	4	6	0	1	0
d) tvrdý alkohol	8	3	0	0	0
e) marihuana nebo hašiš	9	1	1	0	0
f) extáze	11	0	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	11	0	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	10	1	0	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	4	
chtěl/a jsem se dostat do nálady	2	
nechtěl/a jsem stát mimo partu	1	
neměl/a jsem co dělat	0	
byl/a jsem zvědavá	6	
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	2	
z jiných důvodů	1	neuvedeny

14.otázka - Kolik Ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	1	2	8	0	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	4	2	5	0	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	8	0	3	0	0
d) Opil/a jsem se.	3	0	8	0	0
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	2	4	5	0	0
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	9	0	2	0	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.)	11	0	0	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	9	0	2	0	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	11	0	0	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	11	0	0	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	9	0	2	0	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	11	0	0	0	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdytolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

nikdy	7
ano, jednou	1
ano, 2 - 3x	3
ano, 4 - 10x	0
ano, více než 10x	0

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?

	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	7	4
b) pivo	8	3
c) víno	6	5
d) tvrdý alkohol	8	3
e) marihuana nebo hašiš	10	1
f) extáze	10	1
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	10	1
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	11	0

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:

	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	1	0	3	7
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	7	2	2	0
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	0	3	7	1
d) Užívat drogy je legrace.	2	0	0	9
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	0	7	3	1
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	4	4	0	3
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	8	1	1	1
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	4	6	1	0
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	1	2	2	6
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	8	3	0	0
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	3	1	3	4
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	3	4	3	1

18. otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	1	3	2	5	0
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	2	1	2	6	0
c) se opije alespoň jednou za týden	5	5	1	0	0
d) kouří marihuanu nebo hašiš	5	5	1	0	0
e) bere extázi	11	0	0	0	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	10	1	0	0	0
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	10	0	0	1	0
h) jí halucinogenní houby	11	0	0	0	0

19. otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	3
spíše ano	5
nevím	2
spíše ne	1
rozhodně ne	0

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	1
přínosné	6
ani přínosné ani nepřínosné	4
nepřínosné	0

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	4
docela ano	7
ne	0
vůbec ne	0

PŘÍLOHA Č. 3: Tabulky výsledků 2

ZŠ BOTIČSKÁ - 8.třída

počet žáků celkem:	20
přítomno:	15

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	2
dívek:	13

2. otázka - Kolik je ti let?	
13 let	5
14 let	9
15 let	1

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	7
1,51 - 2,00	5
2,01 - 2,5	2
2,51 - 3,00	0
3,01 - 3,5	1
3,51 - 4,0	0
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	1	základní	0
vyučen	6	vyučen	7
SŠ s maturitou	5	SŠ s maturitou	3
VŠ	1	VŠ	4
nevím	2	nevím	1

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka	1
otec + matka + sourozenci	6
matka + nevlastní otec	1
matka + nevlastní otec + sourozenci	3
matka + sourozenci	3
matka	1

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	0
je dost bohatá	0
je spíše bohatá	4
je tak asi průměrná	11
je spíše chudší	0
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	4	6	5	0
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	5	6	4	0
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	2	8	5	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	5	8	2	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	3	6	5	1

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	2	7	4	1	1
b) Surfuji na internetu.	0	0	0	8	7
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	0	0	3	4	8
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	0	2	3	6	4
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	3	6	3	2	1
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	1	1	2	4	7
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	14	1	0	0	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	2	13
b) S učiteli vycházím dobře.	13	2
c) Ve škole je dobrá atmosféra	15	0
d) Učitelé mi věří	13	2
e) Ve škole mě berou vážně.	9	6
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	9	6
g) Se spolužáky vycházím dobře	1	14
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	9	6
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	7	8
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	15	0

10.otázka - Chodíš za školu?

nikdy	15
ano, ale méně než 1/měsíc	0
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	0
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky Tvé pocity?

1 nevyplnila	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	2	8	3	1
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	1	6	6	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	8	2	2	2
d) Chci být někým jiným.	3	2	2	7
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	2	3	3	6
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	3	8	2	1
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	7	3	3	1
h) Věřím ve svou budoucnost.	6	4	2	2

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:

	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	6	4	2	0	3
b) pivo	1	5	4	4	1
c) víno	3	4	7	1	0
d) tvrdý alkohol	10	4	1	0	0
e) marihuana nebo hašiš	12	3	0	0	0
f) extáze	15	0	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	15	0	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	13	1	1	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	7	
chtěl/a jsem se dostat do nálady	2	
nechtěl/a jsem stát mimo partu	0	
neměl/a jsem co dělat	0	
byl/a jsem zvědavá	4	
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	1	
z jiných důvodů	1	chci to zkusit

14.otázka - Kolik Ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	2	5	8	0	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	2	3	9	1	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	6	2	7	0	0
d) Opil/a jsem se.	8	0	6	1	0
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	8	4	2	1	0
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	11	2	1	1	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	15	0	0	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	11	0	3	1	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	15	0	0	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	15	0	0	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	13	1	1	0	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	15	0	0	0	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdytolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

nikdy	8
ano, jednou	2
ano, 2 - 3x	5
ano, 4 - 10x	0
ano, více než 10x	0

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?		
1 nevyplnila	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	9	5
b) pivo	5	9
c) víno	3	11
d) tvrdý alkohol	7	7
e) marihuana nebo hašiš	13	1
f) extáze	14	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	14	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	13	1

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:				
	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	0	0	1	14
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	8	3	3	1
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	6	7	1	1
d) Užívat drogy je legrace.	0	0	4	11
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	0	6	4	5
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	3	8	2	2
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	10	2	2	1
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	3	8	2	2
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	0	2	5	8
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	9	5	0	1
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	4	2	5	5
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	8	5	1	1

18.otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	0	1	7	6	1
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	0	1	4	10	0
c) se opije alespoň jednou za týden	1	8	5	1	0
d) kouří marihuanu nebo hašiš	4	8	2	1	0
e) bere extázi	14	0	0	1	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	14	0	0	1	0
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	12	2	0	1	0
h) jí halucinogenní houby	14	1	0	0	0

19.otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	8
spíše ano	6
nevím	1
spíše ne	0
rozhodně ne	0

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	0
přínosné	13
ani přínosné ani nepřínosné	2
nepřínosné	0

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	15
docela ano	0
ne	0
vůbec ne	0

PŘÍLOHA Č. 4: Tabulky výsledků 3

ZŠ BOTIČSKÁ - 9.třída

počet žáků celkem:	26
přítomno:	13

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	3
dívek:	10

2. otázka - Kolik je ti let?	
14 let	1
15 let	11
16 let	1

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	7
1,51 - 2,00	6
2,01 - 2,5	0
2,51 - 3,00	0
3,01 - 3,5	0
3,51 - 4,0	0
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	0	základní	0
vyučen	2	vyučen	3
SŠ s maturitou	4	SŠ s maturitou	8
VŠ	4	VŠ	2
nevím	3	nevím	0

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka + sourozenci	6
otec + matka + sourozenci + jiní	1
matka + nevlastní otec + sourozenci	2
matka + nevlastní otec + sourozenci + příbuzní	1
matka + sourozenci	1
matka	2

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	0
je dost bohatá	1
je spíše bohatá	2
je tak asi průměrná	8
je spíše chudší	2
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	1	9	3	0
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	3	9	1	0
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	3	7	3	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	7	6	0	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	5	6	2	0

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	1	3	4	3	2
b) Surfuji na internetu.	0	0	0	3	10
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	2	4	0	7	0
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	1	2	2	3	5
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	3	4	2	3	1
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	1	4	0	7	1
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	12	0	0	1	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	5	8
b) S učiteli vycházím dobře.	10	3
c) Ve škole je dobrá atmosféra	9	4
d) Učitelé mi věří	8	5
e) Ve škole mě berou vážně.	7	6
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	5	8
g) Se spolužáky vycházím dobře	11	2
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	4	9
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	3	10

10.otázka - Chodíš za školu?	
nikdy	9
ano, ale méně než 1/měsíc	2
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	2
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky Tvé pocity?				
	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	6	5	2	0
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	1	10	1	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	2	7	2	2
d) Chci být někým jiným.	1	1	6	5
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	0	5	4	4
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	3	7	3	0
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	7	4	2	0
h) Věřím ve svou budoucnost.	6	7	0	0

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:					
	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	2	6	0	1	4
b) pivo	0	6	5	2	0
c) víno	0	7	4	2	0
d) tvrdý alkohol	4	6	3	0	0
e) marihuana nebo hašiš	10	3	0	0	0
f) extáze	13	0	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	12	1	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	12	1	0	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	0	
chtěl/a jsem se dostat do nálady	0	
nechtěl/a jsem stát mimo partu	0	
neměl/a jsem co dělat	2	
byl/a jsem zvědavá	4	
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	0	
z jiných důvodů	1	problémy v rodině

14.otázka - Kolik Ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	0	6	5	2	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	0	4	5	4	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	4	1	4	4	0
d) Opil/a jsem se.	5	1	6	1	0
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	2	3	5	3	0
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	8	0	1	4	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	0	0	1	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	10	0	1	2	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	13	0	0	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	13	0	0	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	12	0	0	1	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	12	0	1	0	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdytolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

nikdy	6
ano, jednou	3
ano, 2 - 3x	3
ano, 4 - 10x	0
ano, více než 10x	1

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?		
	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	7	6
b) pivo	5	8
c) víno	3	10
d) tvrdý alkohol	8	5
e) marihuana nebo hašiš	11	2
f) extáze	12	1
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	12	1
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	12	1

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:				
	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	0	4	4	5
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	6	4	1	2
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	3	6	2	2
d) Užívat drogy je legrace.	1	0	4	8
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	1	2	2	8
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	6	3	2	2
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	7	4	2	0
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	3	7	2	1
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	1	2	4	6
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	8	4	1	0
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	7	1	2	3
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	7	4	2	0

18.otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	1	1	7	3	1
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	1	2	6	3	1
c) se opije alespoň jednou za týden	5	4	4	0	0
d) kouří marihuanu nebo hašiš	4	6	3	0	0
e) bere extázi	12	1	0	0	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	12	1	0	0	0
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	12	1	0	0	0
h) jí halucinogenní houby	11	2	0	0	0

19.otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	5
spíše ano	6
nevím	1
spíše ne	1
rozhodně ne	0

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	0
přínosné	8
ani přínosné ani nepřínosné	5
nepřínosné	0

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	9
docela ano	3
ne	1
vůbec ne	0

PŘÍLOHA Č. 5: Tabulky výsledků 4

ZŠ NA DLOUHÉM LÁNU - 7.třída

počet žáků celkem:	21
přítomno:	19

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	13
dívek:	6

2. otázka - Kolik je ti let?	
12 let	2
13 let	15
14 let	1
15 let	1

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	8
1,51 - 2,00	5
2,01 - 2,5	2
2,51 - 3,00	1
3,01 - 3,5	0
3,51 - 4,0	3
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	1	základní	0
vyučen	5	vyučen	1
SŠ s maturitou	3	SŠ s maturitou	10
VŠ	5	VŠ	3
nevím	5	nevím	5

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka	2
otec + matka + sourozenci	9
matka + sourozenci + dědeček, babička + nevlastní otec	1
matka + dědeček, babička	1
matka + nevlastní otec	2
matka + nevlastní otec + sourozenci	1
matka + sourozenci	2
dědeček	1

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	0
je dost bohatá	0
je spíše bohatá	5
je tak asi průměrná	14
je spíše chudší	0
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	2	16	1	0
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	5	8	5	1
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	9	5	5	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	16	2	1	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	5	9	4	1

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	0	0	2	8	9
b) Surfuji na internetu.	0	0	2	6	11
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	0	1	1	11	6
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	4	3	4	3	5
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	6	10	0	2	1
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	2	2	5	4	6
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	18	1	0	0	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	4	15
b) S učiteli vycházím dobře.	3	16
c) Ve škole je dobrá atmosféra	7	12
d) Učitelé mi věří	13	6
e) Ve škole mě berou vážně.	9	10
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	15	4
g) Se spolužáky vycházím dobře	17	2
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	11	8
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	3	16
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	17	2

10.otázka - Chodíš za školu?

nikdy	16
ano, ale méně než 1/měsíc	2
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	0
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky Tvé pocity?

	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	4	13	2	0
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	4	9	5	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	4	5	8	2
d) Chci být někým jiným.	4	6	3	6
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	3	5	11	0
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	3	12	3	1
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	8	6	3	2
h) Věřím ve svou budoucnost.	8	8	3	0

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:

	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	9	9	0	1	0
b) pivo	4	10	5	0	0
c) víno	7	11	1	0	0
d) tvrdý alkohol	13	6	0	0	0
e) marihuana nebo hašiš	19	0	0	0	0
f) extáze	19	0	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	19	0	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	19	0	0	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	8	
chtěl/a jsem se dostat do nálady	0	
nechtěl/a jsem stát mimo partu	0	
neměl/a jsem co dělat	1	
byl/a jsem zvědavá	9	
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	0	
z jiných důvodů	1	chce kouřit a ostatní zkusit

14.otázka - Kolik Ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	5	6	8	0	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	8	3	8	0	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	13	0	6	0	0
d) Opil/a jsem se.	17	0	2	0	0
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	10	5	4	0	0
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	17	0	2	0	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	19	0	0	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	19	0	0	0	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	19	0	0	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	19	0	0	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	19	0	0	0	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	19	0	0	0	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdytolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

nikdy	17
ano, jednou	2
ano, 2 - 3x	0
ano, 4 - 10x	0
ano, více než 10x	0

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?

	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	14	5
b) pivo	13	6
c) víno	12	7
d) tvrdý alkohol	15	4
e) marihuana nebo hašiš	16	3
f) extáze	17	2
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	18	1
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	18	1

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:

	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	0	2	7	10
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	9	3	2	5
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	5	4	8	2
d) Užívat drogy je legrace.	2	2	0	15
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	2	8	5	4
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	7	8	3	1
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	11	6	1	1
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	2	13	3	1
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	0	4	7	8
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	9	8	2	0
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	2	2	4	11
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	7	8	2	2

18.otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	2	8	8	1	0
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	2	8	5	3	1
c) se opije alespoň jednou za týden	13	6	0	0	0
d) kouří marihuanu nebo hašiš	16	3	0	0	0
e) bere extázi	18	1	0	0	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	18	1	0	0	0
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	18	1	0	0	0
h) jí halucinogenní houby	19	0	0	0	0

19.otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	10
spíše ano	4
nevím	5
spíše ne	0
rozhodně ne	0

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	0
přínosné	14
ani přínosné ani nepřínosné	3
nepřínosné	2

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	8
docela ano	9
ne	1
vůbec ne	1

PŘÍLOHA Č. 6: Tabulky výsledků 5

ZŠ NA DLOUHÉM LÁNU - 8.třída

počet žáků celkem:	22
přítomno:	19

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	12
dívek:	7

2. otázka - Kolik je ti let?	
13 let	3
14 let	13
15 let	3

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	7
1,51 - 2,00	4
2,01 - 2,5	4
2,51 - 3,00	1
3,01 - 3,5	1
3,51 - 4,0	2
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	1	základní	0
vyučen	2	vyučen	5
SŠ s maturitou	10	SŠ s maturitou	7
VŠ	3	VŠ	4
nevím	3	nevím	3

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka	1
otec + matka + sourozenci	6
otec + matka + sourozenci + dědeček, babička	1
matka + dědeček, babička	1
matka + sourozenci + dědeček	1
matka + sourozenci	1
matka + nevlastní otec + sourozenci	1
matka + jiní	1
matka	3
sourozenci + dědeček, babička	1
střídavá péče	2

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	0
je dost bohatá	2
je spíše bohatá	5
je tak asi průměrná	12
je spíše chudší	0
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	4	13	2	0
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	10	7	1	1
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	3	10	6	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	12	7	0	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	7	10	1	1

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	0	2	2	8	7
b) Surfuji na internetu.	0	0	0	5	14
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	1	2	2	5	9
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	5	6	0	4	4
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	5	6	3	3	2
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	2	5	4	3	5
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	16	2	1	0	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	9	10
b) S učiteli vycházím dobře.	13	6
c) Ve škole je dobrá atmosféra	9	10
d) Učitelé mi věří	14	5
e) Ve škole mě berou vážně.	5	14
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	10	9
g) Se spolužáky vycházím dobře	18	1
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	9	10
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	4	15
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	17	2

10.otázka - Chodíš za školu?

nikdy	19
ano, ale méně než 1/měsíc	0
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	0
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky Tvé pocity?

	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	4	9	5	1
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	2	11	5	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	5	12	2	0
d) Chci být někým jiným.	0	1	5	13
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	4	2	11	1
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	3	8	7	1
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	9	5	5	0
h) Věřím ve svou budoucnost.	7	7	3	2

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:

	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
1 nehodnotitelný					
a) cigarety / tabák	10	3	1	1	3
b) pivo	1	8	4	5	0
c) víno	4	9	2	3	0
d) tvrdý alkohol	10	5	0	3	0
e) marihuana nebo hašiš	14	2	1	1	0
f) extáze	19	0	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	19	0	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	18	1	0	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

1 nehodnotitelný

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	13
chtěl/a jsem se dostat do nálady	1
nechtěl/a jsem stát mimo partu	0
neměl/a jsem co dělat	1
byl/a jsem zvědavá	3
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	3
z jiných důvodů	0

14.otázka - Kolik Ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

1 nehodnotitelný

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	2	5	11	0	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	3	4	8	3	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	8	1	5	4	0
d) Opil/a jsem se.	8	0	7	3	0
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	8	4	6	0	0
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	13	0	4	1	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	18	0	0	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	14	0	1	3	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	17	0	1	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	18	0	0	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	18	0	0	0	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	15	0	1	2	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdytolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

1 nehodnotitelný

nikdy	8
ano, jednou	2
ano, 2 - 3x	4
ano, 4 - 10x	2
ano, více než 10x	2

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?

1 nehodnotitelný	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	6	12
b) pivo	4	14
c) víno	2	16
d) tvrdý alkohol	6	12
e) marihuana nebo hašiš	11	7
f) extáze	17	1
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	17	1
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	17	1

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:

1 nehodnotitelný	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	2	3	3	10
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	11	2	0	5
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	7	6	2	3
d) Užívat drogy je legrace.	1	2	3	12
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	3	4	5	6
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	6	8	3	1
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	11	2	5	0
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	6	6	5	1
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	2	2	7	7
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	8	7	1	2
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	1	3	6	8
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	9	8	0	1

18.otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

1 nehodnotitelný	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	0	3	6	6	3
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	0	2	4	8	4
c) se opije alespoň jednou za týden	3	8	1	5	1
d) kouří marihuanu nebo hašiš	12	1	1	4	0
e) bere extázi	17	1	0	0	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	18	0	0	0	0
g) čichá těžké látky (toluen apod.)	18	0	0	0	0
h) jí halucinogenní houby	15	0	0	3	0

19.otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	7
spíše ano	6
nevím	3
spíše ne	1
rozhodně ne	2

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	1
přínosné	13
ani přínosné ani nepřínosné	4
nepřínosné	1

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	13
docela ano	2
ne	4
vůbec ne	0

PŘÍLOHA Č. 7: Tabulky výsledků 6

ZŠ NA DLOUHÉM LÁNU - 9.třída

počet žáků celkem:	31
přítomno:	25

1.otázka - Jsi chlapec nebo dívka?	
chlapců:	19
dívek:	6

2. otázka - Kolik je ti let?	
14 let	3
15 let	17
16 let	5

3.otázka - Jaký byl tvůj prospěch z posledního vysvědčení?	
1,00 - 1,5	3
1,51 - 2,00	10
2,01 - 2,5	10
2,51 - 3,00	2
3,01 - 3,5	0
3,51 - 4,0	0
4,01 - 4,5	0
4,51 a horší	0

4.otázka - Jaký byl tvůj průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

OTEC		MATKA	
základní	1	základní	1
vyučen	9	vyučen	4
SŠ s maturitou	7	SŠ s maturitou	16
VŠ	7	VŠ	4
nevím	1	nevím	0

5.otázka - Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti?

otec + matka	3
otec + matka + sourozenci	11
otec + matka + sourozenci + dědeček, babička + jiní	1
otec + matka + sourozenci + babička	1
matka + sourozenci + nevlastní otec	6
matka + nevlastní otec	2
matka	1

6.otázka - Hodnotíš svoji rodinu jako:

velmi bohatou	1
je dost bohatá	1
je spíše bohatá	7
je tak asi průměrná	15
je spíše chudší	1
je dost chudá	0
je velmi chudá	0

7.otázka - Jak přesně vystihují následující věty tvůj rodinný život?

	úplně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Často si s rodiči/zákonnými zástupci povídám o tom, co mě zajímá.	5	17	1	2
b) Mí rodiče/zákonní zástupci obvykle vědí, kde jsem a co dělám ve svém volném čase.	12	11	1	1
c) Mí rodiče/zákonní zástupci znají většinu mých přátel, se kterými trávím volný čas.	8	9	8	0
d) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mou práci ve škole.	12	12	1	0
e) Mí rodiče/zákonní zástupci se zajímají o mé aktivity ve volném čase.	9	11	2	3

8.otázka - Jak často, pokud vůbec, se věnuješ následujícím činnostem?

	nikdy	párkrát za rok	1 či 2krát za měsíc	aspoň 1krát za týden	téměř denně
a) Hraji počítačové hry.	1	3	3	12	6
b) Surfuji na internetu.	0	0	1	2	22
c) Aktivně sportuji (atletika, posilování apod.).	4	1	1	3	16
d) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice).	8	8	5	3	1
e) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, párty atd.).	3	5	12	5	0
f) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, malování atd.).	8	4	3	7	3
g) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze).	17	7	1	0	0

9.otázka - S kterými výroky o tvé škole souhlasíš?

	souhlasím	nesouhlasím
a) Chtěl/a bych přestoupit na jinou školu.	4	21
b) S učiteli vycházím dobře.	20	5
c) Ve škole je dobrá atmosféra	11	14
d) Učitelé mi věří	16	9
e) Ve škole mě berou vážně.	17	8
f) Ve škole můžu vyjadřovat svůj názor	20	5
g) Se spolužáky vycházím dobře	22	3
h) Mí rodiče/ zákonní zástupci od mě ve škole očekávají příliš.	10	15
i) Mí učitelé od mě očekávají ve škole příliš.	6	19
j) Ostatní studenti mě berou takového (takovou) jaký/á jsem.	19	6

10.otázka - Chodíš za školu?

nikdy	18
ano, ale méně než 1/měsíc	6
ano, tak 1 za měsíc nebo týden	2
ano, několikrát týdně	0

11.otázka - Jak přesně popisují následující výroky tvé pocity?

	úplně přesně	docela dobře	ne moc dobře	vůbec
a) Mám se rád/a.	12	11	1	1
b) Jsem se sebou celkem spokojený/á.	7	16	1	1
c) Moc si o sobě nemyslím.	7	9	5	4
d) Chci být někým jiným.	1	2	1	21
e) Mám pocit, že nejsem důležitý/á.	1	6	4	14
f) Jsem si jistý/á, že mě mají ostatní rádi.	7	14	3	1
g) Chtěl/a bych zůstat takový/á jaký/á jsem.	16	6	1	2
h) Věřím ve svou budoucnost.	12	9	2	2

12.otázka - Označ, které z následujících látek si někdy vyzkoušel/a:

	nikdy	ano, ale ne za poslední rok	ano, asi jednou měsíčně	ano, asi jednou týdně	ano, asi každý den
a) cigarety / tabák	8	8	1	1	7
b) pivo	2	10	11	2	0
c) víno	7	14	2	2	0
d) tvrdý alkohol	11	9	3	2	0
e) marihuana nebo hašiš	18	3	4	0	0
f) extáze	24	1	0	0	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	25	0	0	0	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	25	0	0	0	0

13.otázka - Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu

nikdy jsem neužívala/a drogy uváděné v otázce 12	11	Chutná mi to!
chtěl/a jsem se dostat do nálady	6	
nechtěl/a jsem stát mimo partu	1	
neměl/a jsem co dělat	1	
byl/a jsem zvědavá	7	
chtěl/a jsem zapomenout na starosti	1	
z jiných důvodů	1	

14.otázka - Kolik ti bylo, když jsi poprvé (pokud vůbec někdy) udělal/a následující?

	nikdy	11/méně	12/13let	14/15let	16/více
a) Dal/a jsem si pivo (alespoň jednu sklenici).	2	11	9	3	0
b) Dal/a jsem si víno (alespoň jednu sklenici).	5	2	12	6	0
c) Dal/a jsem tvrdý alkohol (alespoň jednu sklenici).	10	1	6	8	0
d) Opil/a jsem se.	14	0	3	7	1
e) Vykouřil/a jsem první cigaretu.	10	4	8	2	1
f) Kouřil/a jsem cigarety každý den.	16	2	4	3	0
g) Vyzkoušel/a jsem amfetaminy (pervitin, kokain atd.).	25	0	0	0	0
h) Vyzkoušel/a jsem marihuanu nebo hašiš.	17	1	3	4	0
i) Vyzkoušel/a jsem LSD („trip“) nebo další halucinogeny (lysohlávky atd.).	25	0	0	0	0
j) Vyzkoušel/a jsem extázi.	24	0	1	0	0
k) Vyzkoušel/a jsem inhalanty (lepidlo, toluen atd.) abych se sjel/a.	25	0	0	0	0
l) Vyzkoušel/a jsem alkohol s prášky.	24	0	0	1	0

15.otázka - Vypil/a jsi už někdy tolik alkoholu, že jsi byl/a opravdu opilý/á?

nikdy	14
ano, jednou	2
ano, 2 - 3x	6
ano, 4 - 10x	3
ano, více než 10x	0

16. otázka - Máš chuť vyzkoušet některou z následujících látek?

	ne, nikdy	ano
a) cigarety / tabák	15	10
b) pivo	6	19
c) víno	12	13
d) tvrdý alkohol	10	15
e) marihuana nebo hašiš	15	10
f) extáze	25	0
g) další nelegální drogy (pervitin, LSD, heroin, kokain atd.)	25	0
h) těkavé látky (čichání toluenu, plynu do zapalovače)	25	0

17. otázka - Zaškrtni políčko, které nejlépe odpovídá tomu, co si myslíš o následujících tvrzeních:

	silný souhlas	souhlas	nesouhlas	silný nesouhlas
a) Užívání drog může být příjemná činnost.	0	5	10	10
b) Mladý člověk by nikdy neměl zkoušet drogy.	13	6	4	2
c) Jen málo věcí je nebezpečnější než experimentovat s drogami.	8	11	5	1
d) Užívat drogy je legrace.	2	3	7	13
e) Spousta věcí je rizikovější než zkoušet drogy.	2	11	9	3
f) Každý, kdo drogy vyzkouší toho později lituje.	11	9	4	1
g) Zákony ohledně nelegálních drog by se měly zpřísnit.	10	8	6	1
h) Užívání drog v naší zemi představuje jeden z největších nešvarů.	5	12	8	0
i) Drogy lidem pomáhají poznat život v plném rozsahu.	2	3	8	12
j) Ve škole by nás měli učit, že užívání drog je skutečným hazardem.	12	8	4	1
k) Policie by neměla otravovat mladé, kteří experimentují s drogami.	2	2	7	14
l) Experimentovat s drogami znamená, vzdát se kontroly nad svým životem.	16	8	1	0

18.otázka - Odhadni, kolik z tvých přátel

	nikdo	málokdo	několik	většina	všichni
a) kouří cigarety	0	3	6	15	1
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	0	3	8	12	2
c) se opije alespoň jednou za týden	4	12	5	3	1
d) kouří marihuanu nebo hašiš	4	12	7	2	0
e) bere extázi	20	4	1	0	0
f) bere LSD nebo jiný halucinogen	24	1	0	0	0
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	22	3	0	0	0
h) jí halucinogenní houby	23	2	0	0	0

19.otázka - Dozvíš se během bloků primární prevence něco nového?

rozhodně ano	10
spíše ano	7
nevím	2
spíše ne	6
rozhodně ne	0

20. otázka - Myslíš si, že tyto bloky primární prevence pro tebe byly přínosné nebo nepřínosné?

neabsolvoval/a jsem je	2
přínosné	14
ani přínosné ani nepřínosné	9
nepřínosné	0

21. otázka - Jsou ti sympatičtí lektori primární prevence?

ano	16
docela ano	9
ne	0
vůbec ne	0

SUMMARY

Úspěšnost dlouhodobého programu všeobecné primární prevence
(o.s. Prev-Centrum – Praha 6)

The Successfulness of a Long-term Primary-Prevention Program
(o.s. PrevCentrum – Praha 6)

Vanda Zemanová

The main goal of my bachelor's thesis was to find out whether the long-term general primary-prevention program o.s. Prev-Centrum is successful or not. This paper also focuses on factors which could influence the successfulness of such program. I have gathered research data using questionnaires collected from 102 children who participate in a long-term primary prevention from the sixth grade of elementary school.

From the collected data I was able to assume that this primary prevention-program is successful. The reason for such assumption was that the children perceive habit-forming substances usage (particularly the illegal ones) as risky behaviour which is better to be avoided. The children are well informed about all the risks. Furthermore they are able to: face the peer pressure, to debate, to cooperate and to communicate. Another positive asset of this program which I would like to mention is a close cooperation of primary-prevention methodists from the elementary schools and lectors of primary-prevention. The primary-prevention lessons are then more “made-to-measure”.

What has to be improved in the primary-prevention sessions is the focus on alcohol and cigarettes as habit-forming substances. Though they are legal the addiction they cause is also socially undesirable. From the data I had gathered it turned out that children aren't fully aware of the danger linked with alcohol and cigarettes and often they don't even consider them drugs. I think this is due to sometimes very tolerant attitude of the society towards addictions to cigarettes and alcohol. Both of these drugs are also very easily accessible (the law on restricted sale to underage persons is often violated). The tolerant attitude is also supported by media (advertising, movie business, press, etc.)

From the factors that could have influence on the primary-prevention program I didn't find any that would have general validity. The data collected from the questionnaires show

mutual interaction of certain factors e.g. family life, free time, school environment, wellbeing, peer pressure – these are so called external factors. From the aforementioned I have deduced that most probably the final determining factors are personal individual characteristics of every person – internal factors. I did not focus on these internal factors in my research.

As long as the primary-prevention is carried out on time (the best time is the beginning of elementary school when the influence of the family is weak) and properly (that is according to the rules of effective primary prevention (see chapter...), it has considerable influence on children. However the extent of such influence is affected by a number of other factors which deserve extra research.